

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

~~BAŞKAN~~

ISSN 1300-6843

BAYRAM MERAL

EYLÜL 1996 • SAYI : 316

*Zorunlu Tasarruf Yasası'na
Cumhurbaşkanı'ndan Veto!*

KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL

Genel Başkan

Şemsi DENİZER

Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU

Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ

Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIOĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir / ANKARA
Tel : 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80
Basın Bürosu : 433 38 24

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı :

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

Doğru Yol Partisi Genel Başkan Yardımcıları Hayri Kozakçıoğlu ve Cihan Paçacı ile GİK üyesi Sedat Aloglu 19 Eylül 1996 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleriyle görüştüler.

KESK Genel Başkanı Siyami Erdem ve bazı memur sendikaları temsilcileri 17 Eylül 1996 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek zorunlu tasarruf ödemeleri konusunda alınacak ortak tavır belirlemek amacıyla Genel Başkan Bayram Meral ile görüştüler.

Norveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu yöneticileri 9 Eylül 1996 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Sekreter Şemsi Denizer ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'tan bilgi aldılar.

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

BAŞKANDAN

BAYRAM MERAL
TÜRK-İŞ
GENEL BAŞKANI

HALKIMIZIN SORUNLARI ARTMAKTADIR

Ülkemiz giderek derinleşen bir ekonomik bunalıma sürüklenmektedir. Özellikle 1997 yılı Bütçesi'nin ilk hazırlık çalışmalarında 2,5 katrilyon liralık bir açıktan söz edilmesi, enflasyonun önümüzdeki aylarda hızla artacağını göstergesidir. Piyasadaki para miktarının 6-13 Eylül tarihleri arasında 31 trilyon lira artması, Hükümetin kamu açıklarının kapatılmasında para basma yoluna ağırlık verdiğini ve vereceğini göstermektedir. Bu ise enflasyonu daha da hızlandıracaktır. Açıklanan kaynak paketlerinden ülkemiz yararına somut sonuç alınması mümkün değildir. Zam yapılmayacağını söylenmesine rağmen, zamlar birbiri ardına sıralanmaktadır. Sayın Başbakan, işçiyi, memuru ve emekliyi enflasyona ezdirmeyeceğini söylemektedir. Ancak herkesten gelirine ve servetine göre vergi alınmasıyla kaynak yaratılması yerine borçlanmaya, zamlara ve para basmaya yönelinmesi, hem faiz oranlarını, hem de enflasyonu azdıracaktır.

Yaşanan bunalım karşısında, TÜRK-İŞ'in alternatifi bellidir ve bu alternatif tüm çalışanlar ve halkımız tarafından benimsenmektedir.

Herkes, geliri ve servetiyle orantılı olarak, en az işçiler ve memurlar kadar vergi vermelidir.

Hükümet tarafından açıklanan kaynak paketlerinin ülkemizin sorunlarını kökten çözeceğine kimse inanmamaktadır.

Kaynak paketleri ülkemizin ve halkımızın sorunlarını çözmeyecek, faizleri ve enflasyonu daha da artıracaktır. Hükümete düşen görev, vadelerini tutarak, önümüzdeki toplu sözleşme görüşmelerinde, geçen yıllarda enflasyon nedeniyle yaşadığımız kayıpları telafi edecek ücret zamlarını kabul etmesidir. TÜRK-İŞ

Başkanlar Kurulu, geçen yıl yaşanan tecrübeyi de gözönünde bulundurarak, toplu sözleşme sürecinin Yasada belirtilen 120 günlük önsüre kullanılarak başlatılmasını kararlaştırmıştır. Sorunlarımızın giderek yoğunlaştığı şartlarda Hükümetin bize ve tüm çalışanlara karşı tavrı, bizim tavrımızı belirleyecektir.

Hükümetin tavrının sınanacağı diğer bir konu da, Çalışanları Tasarrufa Teşvik Hesabında biriken kaynağın geleceğidir. Sayın Cumhurbaşkanı, bu konuda da, ülkemizde huzurun sağlanmasını ön planda tutan 88/E anlayışla hareket etmiştir. 28 Ağustos 1996 tarihinde kabul edilen Yasanın Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yeniden görüşülmek üzere Meclis'e gönderilmesinde kullanılan gerekçeler, tüm çalışanları memnun etmiştir. Sayın Cumhurbaşkanı, ülkemizin bütünlüğünün korunmasındaki katkıları ve demokratik ve laik sosyal hukuk devleti anlayışını sürekli gündemde tutması nedeniyle ve ayrıca bu özel olaydaki tavrı nedeniyle müteşekkirimiz.

Ülkemizde işçilerin ve memurların zorunlu tasarruftaki paralarının ödenebilmesi için yeterli kaynak vardır. Alacaklarımızın tümü 452 trilyon lirayken, yalnızca Eylül ayında ödenen iç borç miktarı 338 trilyon liradır. Hükümet elindeki kaynakları işçiler ve memurlar için kullanırsa, hem ülkemizde huzurun sağlanmasına katkıda bulunacak, hem de kendi sorunlarını azaltacaktır.

TÜRK-İŞ, ne yazık ki giderek arttığını gözlediğimiz sorunların çözümünü için her türlü diyalog yolunu denemiştir ve denemeye devam edecektir. Dileğimiz, Hükümetin ve işverenlerin de bu konuda aynı duyarlılığı ve iyiniyeti göstermeleridir.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU KIBRIS'TA TOPLANDI

Bayram Meral: "K.K.T.C.'ni görmezden gelmek adada iki toplumun kardeşçe birlikte yaşama imkanını ortadan kaldırır"

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 15 Ağustos 1996 günü yaptığı toplantısında alınan karar uyarınca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile dayanışmak amacıyla TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 30-31 Ağustos 1996 günleri Girne'de toplandı.

Toplantının açış konuşmasını yapan Genel Başkan Bayram Meral şu görüşlere yer verdi:

"Başkanlar Kurulumuz, 15 Ağustos 1996 günü yaptığı toplantısında aldığı karar uyarınca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile dayanışmasını göstermek amacıyla, bu toplantısını Girne'de gerçekleştirmektedir.

Bu nedenle, 1974 yılına kadar Kıbrıs'da Türk oldukları için katledilen kardeşlerimizi, Türk Toplumuna yönelik katliamları önlemeye çalışırken şehid düşenleri, 1974 yılında Kıbrıs Cumhuriyetinde darbe yaparak Türk Toplumunu toptan yok etme girişimine karşı Londra antlaşmasından kaynaklanan meşru hakkını kullanarak Ada'ya müdahale

eden Türk Silahlı Kuvvetleri'nin şehitlerini rahmetle anıyorum.

Bu vesileyle, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin adadaki mevcudiyetini "işgal" olarak niteleyenleri kınıyor, bu meşru müdahalenin Kıbrıs'taki faşist darbeyi başarısız kıldığı gibi, Yunanistan'da 1967 yılında iktidara gelen Albaylar

Cuntası'nın da devrilmesinde belirleyici rol oynadığını hatırlatmak istiyorum.

TÜRK-İŞ, kutsal bayrağımıza ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin varlığına yönelik her türlü saldırı karşısında gereken tepkiyi geçmişte göstermiştir ve ileride de göstermeye devam edecektir. Şurası unutulmamalıdır ki, savaşta kazanan olmaz. Savaşta kazananlar yalnızca silah tüccarlarıdır. Kıbrıs'ta iki devlet vardır. Bunun birisini görmezlikten gelerek Güney Kıbrıs'ı Avrupa Birliği'ne kabul etmek, başlı ümitlerini ve adada iki toplumun kardeşçe birlikte yaşama imkanını tümüyle ortadan kaldıracaktır. Batının böyle bir hata yapmayacağını ümit ediyoruz. TÜRK-İŞ, bu konuyu tüm uluslararası toplantılarda dile getirmeye devam edecektir. TÜRK-İŞ'in Başkanlar Kurulu'nun bugün Girne'de toplanmasının amacı, Adada ve dünyada barışa katkıda bulunmak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tüm dünyada tanınmasına yardımcı olmaktır.

TÜRK-İŞ, 1 Eylül Dünya Barış

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı makamında ziyaret ederek bir süre görüştü.

Başkanlar Kurulu KKTC Başbakanı Derviş Eroğlu'nu da ziyaret ederek destek mesajlarını iletti.

Gününü bu anlayışla kutlamakta ve bu konuda da bize yol gösteren ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ü bir kez daha saygı ve rahmetle anmaktadır.

Diğer taraftan, ülkemizde terörün kökünün kazınarak, huzur ve güvenliğin tüm bölgelerde yeniden sağlanması da başta gelen isteklerimiz arasındadır. Böylece, ülkemizin birçok ekonomik ve toplumsal sorunu da çözülecektir.

TÜRK-İŞ Yönetimi, Başbakan Sayın Erbakan ile 28 Ağustos 1996 günü bir toplantı yapmıştır. Bu toplantıda, tasarrufu teşvik fonunda biriken kaynağın gerçek sahiplerine derhal dağıtılması, konut edindirme yardımı fonunda toplanan para, SSK'nın sorunları, yaklaşmakta olan kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri, bedelsiz ithalat, dövizzedelerin derterleri, mevsimlik ve geçici işçilerin sorunları, vergi affı ve belediyelerdeki grevler konuları ele alınmıştır. Başbakanın olumlu bir görünüm vermesine rağmen, özellikle tasarrufu teşvik fonunda biriken kaynağın gerçek sahiplerine dağıtılması konusundaki sorun çözülmemiştir.

28 Ağustos 1996 tarihinde kabul edilen 4146 sayılı Kanun ile bu kesintiler durdurulmuş, ancak ne zaman hangi koşullarda geri ödeme yapılacağı konusu boşta bırakılmıştır. Bu fonda biriken 428 trilyon lira tutarındaki kaynak, tasarruf bonoları ve MEYAK kesintileri ile aynı akıbete uğramamalıdır. Bu parayı derhal ödemek istemeyen Hükümetin, kaynak bulunmadığı yolun-

daki iddiaları inandırıcı değildir. Hükümet, Eylül ayı içinde yalnızca iç borçların anapara ve faizi olarak 338 trilyon lira ödeyecektir. İç ve dış borçların geri ödemesi için kaynak yaratanlar, işçi ve memur için de kaynak bulabilmelidir. Başkanlar Kurulumuz bu konuyu yeniden değerlendirecektir.

Enflasyon hızlanarak sürmektedir. Zamlar birbirini kovalamaktadır. Hükümetin açıkladığı ekonomik pakette ülke kaynaklarını artıracı ana unsur olan vergilerle ilgili hiç bir önlem yoktur.

Kaynak yaratmada borçlanmaya ve özelleştirmeye çalışılmaktadır.

1. bu Kan. 1996 harcam. dış borçla sine gitmiştir. nı dönemde yüzde 80'inden dışarıya işçi gö. ye'deki işsizlik soru. meyeceği açıktır. kalıcı çözüm, üretken teşvik etmek, paranın zandığı Türkiye'yi, çalışan. üretimin para kazandığı ye'ye dönüştürmektir. Ülkem. devletimizin ve halkımızın soru. larının çözümü, herkesin gelir. ve serveti ile orantılı bir vergi vermesinden geçmektedir. Adaletli bir vergi düzenini kurmak ve hatta bugüne kadar vergilerini ödemeyenleri memnun edecek bir vergi affına gitmek, ülkemizin sorunlarını da derinleştirecektir."

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlama törenlerine de katılan Başkanlar Kurulu, 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde Lefkoşa Yeşil Hat'a giderek tüm dünyaya barış ve kardeşlik mesajı iletti. Hak-İş Konfederasyonu Başkanlar Kurulu'nun da bulunduğu etkinlikte TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral iki BM askerine karanfil verdi ve tüm dünyada savaşların, kanın ve gözyaşının durmasını istedi.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU BİLDİRİSİ

(GİRNE, 31 AĞUSTOS 1996)

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 31 Ağustos 1996 gününü GİRNE'de Türk-Metal Sendikamızın Eğitim ve Dinlenme Tesislerinde toplanmış ve ülkemizde yaşanan gelişmeleri değerlendirmiştir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Kıbrıs'ta Türk Toplumunun varlığının, can güvenliğinin, temel insan haklarının ve siyasal haklarının güvence altında olduğu ve eşit haklara sahip bulunduğu bir ortamda, Adada barış ve istikrar ortamının yaratılmasını istemektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti diğer ülkeler tarafından da tanınmalı ve Adada iki devletin varlığı kabul edilmelidir. Sınır delme eylemlerinin, sorunun çözümü konusunda hiçbir katkısı olmayacak, aksine yeni gerginlikler yaratacaktır. Güney Kıbrıs'taki hızlı silahlanma durdurulmalı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yönelik tahrik ve saldırılara bir son verilmelidir. TÜRK-İŞ, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne bu konudaki desteğini, bu amaçlara ulaşıncaya kadar sürdürecektir. TÜRK-İŞ, haksız sınır delme eylemi sırasında ölen Rumlar konusundaki üzüntülerini de kamuoyuna açıklamaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, tüm insanlığın 1 Eylül Barış Gününü kutlamakta ve ayrıca, ülkemizdeki bölücü terör örgütünün yurtdışı destekli saldırılarının bir an önce tümüyle engellenerek, ülkemizde huzur ve güvenliğinin tam olarak sağlanmasını istemektedir. Başkanlar Kurulumuz, bölücü terör örgütünü, her ne sebeple olursa olsun, muhatap kabul edenleri kınamaktadır.

28 Ağustos 1996 günü kabul edilen 4164 sayılı Kanun ile çalışanların tasarruflarını teşvik hesabı için yapılan kesinti ve katkı payları kesilmiştir. Geçtiğimiz dönemde yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde işgücü maliyetinin bir unsuru olarak kabul edilen işverenlerin yüzde 3'lük katkı payı da işçi ücretlerine eklenmelidir. Yalnızca 1996 yılı Eylül ayında yalnızca iç borçların anapara ve faizi için 338 trilyon lira kaynak yaratabilen Hükümet, çalışanların tasarruflarını teşvik hesabında bulunan 428 trilyon liralık kaynağı gerçek sahiplerine en geç üç ay içinde ödeme, konut edindirme yardımı fonunda yer alan 100 trilyon liralık kaynağı da işçilere ve memur-

lara aktarmalıdır. Bu fonlara borcu olan işverenler borçlarını derhal ödemelidir.

4164 sayılı Kanunun Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yeniden görüşülmek üzere Meclis'e iletilememesi, bu konuda Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılmaması veya bu yoldan kısa sürede sonuç alınmaması veya işçi ve memur alacaklarının tasarruf bonoları ve MEYAK kesintileri gibi eritilmek istenmesi ve Hükümetin TÜRK-İŞ'le yapacağı görüşmeler sonrasında bugünden itibaren bir ay içinde bu haklı taleplerimizin yerine getirileceğini açıklamaması durumunda, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu durumu değerlendirecek ve konuyla ilgili tüm toplum kesimlerini kapsayacak meşru ve demokratik eylemler düzenleyecek, gerektiğinde genel eyleme başvuracaktır.

Kamu açıklarının kapatılmasında, borçlanma ve kamu mallarının tasfiyesi yerine, herkesin geliri ve serveti ile orantılı bir vergi vermesini sağlayacak bir vergi düzeninin kurulması yoluna başvurulmalıdır. Vergi affı gibi bir uygulama ke-

sinlikle düşünülmemelidir. Devletimizin trilyonlarca liralık vergi kaybına, otomotiv ana ve yan sanayiinin çöküşüne, ülkemizin dış ticaret açığının daha da büyümesine ve yaygın işsizliğe yol açacak bedelsiz ithalat kapısı açılmamalıdır.

Başkanlar Kurulumuz, giderek hızlanan enflasyonun çalışanlar yararına denetim altına alınmasını ve ülkemizdeki her türlü sorunun kaynağındaki ana nedenlerden biri olan işsizlik sorununun çözümü için üretken yatırımların teşvik edilmesini talep etmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, ülkemizde demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmasını talep etmekte, temel insan haklarını ve demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayacak girişimlerin durdurulmasını istemektedir.

SSK'nın giderek büyüyen sorunlarının, sigortalıların kazanılmış haklarına zarar verilmeden çözümü için gerekli adımlar atılmalıdır.

1997 yılı kamu kesimi toplu sözleşme yetki süreci ve görüşmeleri, 2822 sayılı Yasada imkan tanınan ön süre kullanılarak başlatılacak, bugüne kadar olduğu gibi, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun yönlendiriciliğinde ve koordinasyonu altında sür-

dürülecek, işverenlerin kazanılmış hakları geriye götürmeyi amaçlayan girişimlerine karşı konulacaktır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, bağlı Sendikalarımızın şube başkanlarıyla bölgeler itibarıyla yapılan toplantıların başarıyla gerçekleştirildiğini tespit ettikten sonra, bu toplantıların sürdürülmesini ve belirli illerden başlamak üzere, illerde Sendikalarımızın örgütlü bulunduğu işyerlerinin tüm temsilci, baştemsilci ve illerdeki şube yönetim organları üyelerinin katıldığı birer günlük toplantıların düzenlenmesini kararlaştırmıştır.

Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ tarafından ve Sendikalarımızla yakın bir işbirliği içinde "Kaçak İşçiliğe Son" ve "Sigortasız Çalışmaya Hayır" kampanyası başlatılmasını kararlaştırmıştır.

Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ'te, sendikacılık hareketi ve sendikal sorunlar konusunda haber üretecek ve kamuoyunu doğru biçimde hızla bilgilendirmede Sendikalarımızın basın-yayın birimleriyle yakın bir işbirliği içinde çalışacak bir Sendikal Haberler Merkezi kurulmasını kararlaştırmıştır.

Başkanlar Kurulumuz, bazı kamu işyerlerinde işçiler ve sendikalar üzerindeki siyasi kaynaklı

müdahaleleri ve baskıları ve TÜRK-İŞ'i bu yolla bölmeyi ve zayıflatmayı hayal eden girişimleri protesto etmekte, bu tür girişimler karşısında TÜRK-İŞ bütünlüğü içinde gerekli tepkinin gösterileceğini açıklamaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, Petrol-İş Sendikamızın BP, Shell ve Mobil işyerlerinde uyguladığı boykotun daha güçlü bir biçimde desteklenmesini istemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, Teksif Sendikamızın Manisa'daki Venüs Tekstil işyerinde ve Tümtis Sendikamızın AŞTİ işyerinde grevdeki işçilerle, Deri-İş Sendikamızın Kopuzlar Dericilik işyerinde direnen işçilerle ve bu direnişte karşılaşılan saldırıyı protesto eden 3 bin deri işçisiyle, Kristal-İş Sendikamızın Çatalca'da örgütlenme çalışması yaptığı May Yapı Ltd. Ş.'nde işten atılan işçilerle dayanışma amacıyla 33 gündür direnişte bulunan işçilerle, Türk Metal Sendikamızın MESS ile sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlık tutanağı tutulan işyerlerindeki işçilerle ve ülkemizin dört bir tarafında haklı talepleri için meşru ve demokratik mücadelesini sürdüren tüm çalışanlarla dayanışmasını açıklamakta, gereken desteğin verilmesini talep etmektedir.

BÖLGESEL ŞUBE YÖNETİCİLERİ TOPLANTILARI SÜRÜYOR

- TÜRK-İŞ İstanbul Bölgesi Şube Yöneticileri toplantısı Gaziantep'te, Samsun Bölgesi Şube Yöneticileri Toplantısı ise Şanlıurfa'da yapıldı.

TÜRK-İŞ'in 17. Genel Kurulu'nda alınan karar gereği bir süredir düzenlenmekte olan "Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları" Gaziantep ve Şanlıurfa'da yapıldı.

20-22 Eylül 1996 tarihlerinde Gaziantep'te yapılan toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Sekreter Şemsi Denizler, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve Genel Teşkilatlanma Sekreteri Sabri Özdeş'in yanı-

- Toplantıların açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, bu toplantıların ülkemizin çeşitli bölgelerinde bulunan sendikacıları kaynaştırdığını söyledi.

sıra Kocaeli, Sakarya, Bolu ve Zonguldak'ta bulunan şubelerimizin başkanları katıldı.

Gaziantep'te coşkuyla

karşılanan TÜRK-İŞ Yöneticileri ilk olarak kentin Valisi Sayın Muammer Güler'i makamında ziyaret ettiler. Vali Güler TÜRK-İŞ'i Gaziantep'te görmekten büyük bir mutluluk duyduğunu belirterek Gaziantep'te son yıllarda meydana gelen sanayi atılımları ve kentin ekonomik gelişimi hakkında bilgi verdi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Yöneticiler daha sonra Büyükşehir Belediye Başkanı Celal Doğan'ı makamında ziyaret ettiler. Ziyarette Başkan Doğan TÜRK-İŞ'in Gaziantep'te toplantı düzenlemesinden ve TÜRK-İŞ'i ağırlamaktan son derece

Bayram Meral ve Yöneticiler Vali Muammer Güler'i makamında ziyaret ettiler.

mutlu olduğunu belirtti. Başkan Doğan ziyarette, Gaziantep'in ülkenin en sorunsuz kentlerinden biri olduğunu, kentin bütün altyapı hizmetlerinin tamamlandığını, büyük sanayi yatırımları ile işsizliğin ortadan kalktığını anlattı.

20 Eylül 1996 günü açılışı yapılan ve Vali Muammer Güler ile Büyükşehir Belediye Başkanı Celal Doğan'ın da katıldığı toplantıda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, TÜRK-İŞ'in kurulduğu günden bugüne kadar ülkenin birliği, bütünlüğü, halkın huzuru ve mutluluğu için mücadele ettiğini, ancak siyasi partilerin uygulamalarıyla çalışanların tepkilerine neden olduklarını anlattı. Meral, Tasarrufu Teşvik Fonu ve SSK gibi konulara değindiği

Büyükşehir Belediye Başkanı Celal Doğan kentte bulunan sendikacılara bir yemek verdi. Doğan yemekte Genel Başkan Meral'e el yapımı mangal hediye etti.

konuşmasında işçinin hakkı olanın işçiye verilmesi gerektiğini aksi halde TÜRK-İŞ'in meşru ve demokratik tepkisini ortaya koyacağını söyledi. Meral Gaziantep'te ortaya çıkan sanayi atılımlarını memnunlukla izlediklerini belirterek bir işçi bölgesi haline gelen Gaziantep'te

sendikalaşma oranının düşüklüğünden yakındı. Meral konuşmasında "Gaziantep'li başarılı sanayicilerimize sesleniyorum sendikalardan korkmayın sendikalar ülkenin ve demokrasinin güvencesidir. Bu ülkede orduya, polise, siyasi partilere ne kadar ihtiyaç varsa sendikalara da o kadar ihtiyaç vardır." dedi.

Gaziantep'te yapılan toplantıya basın yoğun ilgi gösterdi.

Daha sonra kürsüye gelen Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç da, sendikaların ülkemizde ve dünyada meydana gelen değişiklikleri yakından izlemelerinin zorunluluğuna değinerek, "Sendikalar dünyadaki ve ülkemizdeki gelişmelere göre yeni sendikal stratejiler geliştirmelidir. Önümüzdeki dönemde işçileri ve sendikaları bekleyen önemli sorunları aşmanın tek yolu

budur" dedi.

Yapılan konuşmaların ardından Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Erdinç Yazıcı "Küreselleşme Sürecinde Sendikalar", TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Yıldırım Koç da "Türkiye'de Sendikal Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu seminer verdiler.

Bölge Şube Başkanları Toplantılarından bir diğeri Samsun Bölgesi Şube Başkanlarının katılımıyla Şanlıurfa'da yapıldı. Gaziantep'ten karayolu ile Şanlıurfa'ya geçen TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç coşkulu bir törenle karşılandılar.

23 Eylül 1996 günü başlayan toplantıda ev sahibi sıfatıyla bir konuşma yapan TÜRK-İŞ 7. Bölge Temsilcisi Ramazan

TÜRK-İŞ 7. Bölge Temsilcisi
Ramazan Ulaş

Toplantıya Vali Şahabettin Harput ve Belediye Başkanı Ahmet Bahçivan da katıldı.

Ulaş, bölgesinin ağır sorunlar içinde olduğunu, bölgede yaşanan terör olaylarının her kesimi olumsuz etkilediğini ancak geleceğe umutla baktıklarını belirtti.

Konuk sendikacılar adına bir konuşma yapan TÜRK-İŞ 6. Bölge Temsilcisi Sabahattin Çam da, ülkenin içinde bulunduğu sorunları aşmak için her bölgeden ve her kökenden insanların ortak çabalarının kaçınılmaz olduğunu, Karadeniz Bölgesi Sendikacıları olarak ülkenin Güneydoğusunda bulunan sendikacılarla kucaklaşmaktan memnun olduklarını, bu nedenle TÜRK-İŞ Yönetimine teşekkür ettiklerini belirtti.

Daha sonra kürsüye gelen Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç da düzenledikleri Bölgesel toplantı-

rın ülkenin değişik bölgelerinde yaşayan insanların birbirlerini ve kültürlerini tanımaları açısından önemli bir gelişme olduğunu belirterek, "Gittikçe küçülen bir dünyada güçlü bir Türkiye yaratmanın ön koşulu birbirimize olan desteğimizin ve bağlılığımızın güçlenmesidir," dedi.

TÜRK-İŞ 6. Bölge Temsilcisi
Sabahattin Çam

Tarım-İş Sendikası Ceylanpınar Şubesi Meral'e bir Ceylan hediye etti.

Toplantıda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ülkemizin güzel ve tarihi ili Şanlıurfa'da bulunmaktan duyduğu mutluluğu dile getirerek başladığı konuşmasında şu görüşlere yer verdi:

"Bugün ülkemizin en önemli sorunlarının başında işsizlik gelmektedir. Terörün en büyük kaynağı işsizliktir. İnsanca yaşamaktan, ailesinin geçimini sağlamaktan umudunu kesen, iş bulma şansını tüketen insanlar terör örgütlerinin ağına düşmektedir. İş ve aş olan yerlere bakınız, buralarda terör örgütlerinin barınmadığını göreceksiniz. Hükümetimiz bu gerçekleri görmeli, işsizliği aza indirecek önlemleri biran önce almalıdır. Ülkemizde yıllardır yatırımlar durmuştur. Yeni yatırımların olmadığı bölgelerde işsizliği önlemek mümkün de-

ğildir. İşsiz insan umutsuz insan demektir. Umutsuz insan ise herşeyi yapabilir." dedi.

Konuşmasında zorunlu tasarruf konusuna da değinen Meral, Hükümetin işçilerin ve memurların paralarını biran önce ödemeleri gerektiğini belirtti. Meral, "eğer bu tasarrufların üzerine yatılmak isteniyorsa biz de gereken meşru ve demokratik tepkimizi ortaya koyacağız. Yak-

laşık 8 milyon insanı ilgilendiren bu soruna karşı kimse duyarsız kalmamalıdır." dedi.

Şanlıurfa ve Gaziantep toplantılarına katılan Şube Başkanları GAP'ı ziyaret ederek, yürütülen çalışmalar hakkında ilgililerden bilgi aldılar. Atatürk Barajı'nı ziyaret eden Başkanlar, bu barajın Harran ovasına getireceği tarımsal potansiyel hakkında da bilgi sahibi oldular.

T. Yol-İş Sendikasının Şanlıurfa Şubesi'nin yeni binasının açılışına da katılan konuk Sendikacılar, T. Yol-İş Sendikası Şanlıurfa Şube Başkanı Ahmet Bıyık'ın Hilvan'ın Soluca köyünde verdiği yemeğe katıldılar. Karadenizli ve Güneydoğulu insanların kucaklaşması, dostluğun ve kardeşliğin pekişmesi açısından son derece başarılı geçen gecede mutlu bir tablo oluştu.

Hilvan'da düzenlenen gecede Meral yörenin törelerine göre ağırlandı.

ZORUNLU TASARRUF DÜZENLEMESİNE RED

Kamuoyunda zorunlu tasarruf olarak bilinen "Çalışanların Tasarrufları Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair 3417 sayılı Kanun"da değişiklik öngören 4164 sayılı "Çalışanlardan Yapılmakta Olan Tasarruf Kesintilerine Son Verilmesi Hakkında Kanun" Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel tarafından, bir daha görüşülmek üzere TBMM'ne iade edildi.

Bilindiği üzere RP-DYP Koalisyon Hükümeti, 1 Nisan 1988'den bu yana uygulanan ve ücretli çalışanların aylık ve ücretlerinden yapılan zorunlu tasarruf kesintisi ile birlikte devlet ya da özel işveren katkısını da içeren bu fonun kısmen tasfiyesini amaçladı. Uygulanan tasarruf kesintisini durduran ve fakat hesapta biriken tutarın hak sahiplerine geri ödenmesine yönelik bir düzenleme getirmeyen bu yasa tasarısı, başta TÜRK-İŞ ve işçiler olmak üzere tüm çalışanların ve örgütlerinin tepkisine yol açtı.

Zorunlu tasarruf üzerine oynanmak istenen oyunlarla ve gelişmelerle ilgili olarak çeşitli platformlar-

- **Çalışanlardan Yapılmakta Olan Tasarruf Kesintilerine Son Verilmesi Hakkındaki Kanun Cumhurbaşkanı'ndan Döndü.**
- **Hükümetin Bu Konuda Yeni Düzenleme Yapması Bekleniyor.**

da görüşlerini açıklayan TÜRK-İŞ; hak ve adalet çağrılarıyla iktidar olanların, bankalardan ve rantıye kesiminden aldığı borçlarına gösterdiği sadakati, geçimlerini emeğiyle sağlayan kesimlere olan borcu için de göstermesi gerektiğini savunmuş, işçinin ve memurun parasına el koyma ve geciktirerek ödeme girişimleri karşısında demokratik ve meşru tepki göstereceğini açıklamıştı.

31 Ağustos 1996 günü itibarıyla, zorunlu tasarruf hesabında toplanan para 565 trilyonu bulmuş, bunun 112 trilyonu başta hak sahipleri olmak üzere çeşitli ödemelerde kullanılmıştır. Halen hesapta bulunan paranın 158 trilyon lirası ana para ve 295 trilyon lirası nema ol-

mak üzere 453 trilyon liraya ulaşmıştır.

TBMM'de kabul edilen 4164 sayılı Kanun ile, "çalışanların ücret veya maaşlarından tasarruf yapılmaması, devlet veya işveren katkıları uygulamasına son verilmesi" öngörülmüş ve fakat birikmiş paranın hak sahiplerine ne zaman ödeneceği konusunun, 3147 sayılı Kanundaki düzenleme çerçevesinde olması öngörülmüştü.

TÜRK-İŞ bu düzenleme karşısında taleplerini, Başkanlar Kurulunca da "Tasarrufu teşvik kesintileri kaldırılmalı, çalışanların tasarruflarını teşvik hesabında yer alan kesintiler, katkı payları ve tüm nemaların toplamı en çok 2 ay içinde ödenmeli, işverenin çalışanlar adına yatırdığı yüzde 3'lük katkı payı da çalışanların brüt ücretine eklenmelidir" şeklinde açıklamış ve Cumhurbaşkanı'nın yasayı iade etmesini talep etmişti.

4164 sayılı Kanun Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel tarafından 11 Eylül 1996 günü;

1- "Zorunlu tasarruf" uygulaması kaldırılırken, Devlet veya işverenin

yüzde 3 nispetindeki katkısının "Müktesep hak" oluşturduğu dikkate alınarak bu katkının çalışanların ücretlerine yansıtılmaması,

2- Yine çalışanlardan yapılmakta olan tasarruf kesintilerine son verilirken, çalışanların hesabında biriken tasarruf kesintilerinin ne suretle tasfiye

edileceği hususunun düzenlenmemiş olması,

3- Kanunun sevkinde temel amacı oluşturan "ana müessese" ortadan kaldırılıp, o müessesenin işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenleyen hükümlerin yürürlükte bırakılması,

nedenleriyle, Anayasa'nın

89. maddesi gereğince bir defa daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne iade edildi.

TÜRK-İŞ bu konudaki taleplerine paralel görüşleri içeren gerekçeyle yayı TBMM'ne iade eden Cumhurbaşkanının girişimini memnuniyetle karşıladı.

Çalışanlardan yapılmakta olan tasarruf kesintilerine son verilmesi hakkında kanun

Madde 1- 09.03.1988 tarih ve 3417 sayılı "Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun" uyarınca bu kanun kapsamına dair kişilerin aylık ve ücretlerinden yapılmakta olan tasarruf kesintisi ve bu tasarruflara devlet veya işveren katkısı sağlanması uygulamasına son verilmiştir. Bu Kanun hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlerde çalışanlardan yapılması gereken kesintilerle Devlet veya işveren katkılarından zamanında ilgililer hesabına yatırılmayanların takip ve tahsiline 3417 sayılı Kanun hükümlerine göre devam edilir.

Madde 2- Bu Kanun hükümleri yayımı tarihini izleyen ay başında yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

CUMHURBAŞKANI AÇIKLAMASI

Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kabul edilen 4164 sayılı "Çalışanlardan Yapılmakta Olan Tasarruf Kesintilerine Son Verilmesi Hakkında Kanun"u;

1- "Zorunlu tasarruf" uygulaması kaldırılırken, Devlet veya işverenin yüzde 3 nispetindeki katkısının "Müktesep hak" oluşturduğu dikkate alınarak bu katkının çalışanların ücretlerine yansıtılmaması,

2- Yine çalışanlardan yapılmakta olan tasarruf kesintilerine son verilirken, çalışanların hesabında biriken tasarruf kesintilerinin ne suretle tasfiye edileceği hususunun düzenlenmemiş olması,

3- Kanunun sevkinde temel amacı oluşturan "ana müessese" ortadan kaldırılıp, o müessesenin işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenleyen hükümlerin yürürlükte bırakılması,

nedenleriyle, Anayasa'nın 89'uncu maddesi gereğince bir defa daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne iade etmişlerdir.

Onbinlerce İşçi Hükümetin, Otomotiv Politikasını Bursa'da Protesto Etti

İŞÇİ YERLİ OTOYA SAHİP ÇIKTI

B. MERAL : "Hükümet aklını başına toplansın. Fakirin, işçinin, yoksulun ekmeğiyle oynamayıp, bu kesimin sorunlarına çare bulsun. Sorunlarımız çözülmezse onları gök kubbenin altında oturtmayız. Biz burada toplandık. Bundan sonra da mitinglerimiz devam edecektir."

M. ÖZBEK : "Bilmeden yapıyorlarsa 'gaflet', eğer bilerek yapıyorlarsa 'hiyanet' içindeler. Bizler, metal işçileri olarak Türkiye'ye ve Türk Milletine, Türk Otomotiv Sanayine 'elveda' denmesine izin vermeyeceğiz. Buna izin verenlerin ihanetine de engel olacağız."

14 Eylül 1996 günü Bursa'da Fomara Meydanı'nı dolduran on binlerce metal işçisi hükümetin, kamuoyunda "Bedelsiz Oto İthalatı" diye bilinen Hükümetin otomotiv politikasını protesto etti. 14 Eylül 1996 günü sabahın erken saatlerinde Fomara Meydanı'nı dolduran yaklaşık 50 bin civarındaki metal işçisi, "Bir çivi çakmayanlar, binlerce çivi söküyorlar", "Bedelsiz ithalat, en büyük kabadahat", "İşçiye düşman, işverene düşman, mutlak olacak sonlar hüsrana", "Bedelsiz oto ithali, sosyal barış ihlali" şeklinde slogan ve pankartlarla tepkisini gösterdi.

Bursa Fomara Meydanı'nda toplanan onbinlerce metal işçisine hitap eden TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, hükümetin bedelsiz otomobil ithaliyle birlik-

te, para birikimi yapmayıp "bizim" paramızı başkalarının hurdalığına göndermek istediğini belirtilip, "Hükümet aklını başına toplansın, fakirin, işçinin, yoksulun ekmeğiyle oynamayıp, bu kesimin sorunlarına çare bulsun. Sorunlarımız çözülmez ise onları

gök kubbenin altında oturtmayız. Biz burada toplandık. Bundan sonra da mitinglerimiz devam edecektir" dedi. Meral şöyle devam etti: "Erbakan göreve gelmeden önce, işçinin sorunlarını çözeceğini söylüyordu. Şimdi, bizi işimizden edecek kararname-leri savunuyor".

Türk-Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbe-ğ yaptığı konuşmada özetle şunları söyledi: "Eğer bilmeden yapıyorlarsa 'gaflet', eğer bilerek yapıyorlarsa 'hiyanet' içindeler. Bizler metal işçileri olarak Türkiye'ye ve Türk Milletine Türk otomotiv sanayinin elveda denmesine, demek zorunda bırakılmasına izin vermeyeceğiz. Buna izin verenlerin ihanetine de her fırsatta engel olacağız".

YÖNETİM KURULU MESUT YILMAZI ZİYARET ETTİ

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri, Anavatan Partisi Genel Başkanlığı'na tekrar seçilen Mesut Yılmaz'ı ziyaret ederek kutladılar ve başarılar dilediler.

18 Eylül 1996 günü gerçekleşen ziyarette bir konuşma yapan ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz TÜRK-İŞ'i çoğulcu demokrasinin olmazsa olmaz kurumlarından birisi olarak değerlendirdi ve bugünkü gibi işçi kesimiyle Hükümet arasında bir diyalog eksikliğinin kendi zamanlarında gündeme dahi gelmediğini söyledi. Yılmaz konuşmasında, haklı olan her girişimde TÜRK-İŞ'in yanında olacakları sözünü verdi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral de yaptığı konuşmada TÜRK-İŞ'in tüm siyasi partilere saygısı olduğunu, halkın ve ülkenin sorunlarının çözümünü gerçekleştiren siyasi partilerin yanında olacaklarını, bütün siyasi partilerden bu yaklaşımı beklediklerini belirtti.

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Genel Kuruluna Katıldı

Genel Teşkilatlandırma Sekreterimiz Sabri Özdeş, İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (LO) 7-12 Eylül 1996 günleri Stokholm'de toplanan genel kuruluna katıldı.

LO Genel Kurulu, azınlık hükümeti konumundaki İsveç Sosyal Demokrat Partisi'nin iş güvencesini önemli ölçüde geriletecek bir tasarımı Parlamento'ya sunacağı günlerde toplandı. Genel Kurul, LO ile Sosyal Demokrat Parti arasındaki ilişkileri yeniden değerlendirdi ve Hükümeti eleştirirken, parti ile ilişkileri sürdürmeyi ve Parti'nin yanlış politikalarını düzeltmek için Parti içinde daha etkili bir mücadele sürdürmeyi kararlaştırdı. Hükümetin bu tasarısı, LO Kongre-

sine katılan delegelerin ve yabancı konukların 9 Eylül 1996 akşamı Stokholm'de yaptıkları bir yürüyüşle protesto edildi. Sabri Özdeş de bu yürüyüşe katıldı.

Genel Teşkilatlandırma Sekreterimiz ayrıca LO yetkilileri ile tüketicilerin örgütlenmesi ve sendika-parti ilişkileri konusunda da özel görüşmelerde bulundu.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ŞEMŞİ DENİZER:

"İşçi Sınıfının Örgütlü Gücünü Kıramazlar"

ŞEMŞİ DENİZER
TÜRK-İŞ
Genel Sekreteri

2-7 Eylül 1996 tarihleri arasında Antalya'da yapılan iş-yeri temsilcilerimize yönelik "Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi Semineri" açış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, TTK Maden-Koop, zorunlu tasarruf nemaları, yeni dünya düzeni, globalleşme, toplu sözleşme çalışmaları ve sendikamıza saldırılarla ilgili açıklamalarda bulundu.

Denizer konuşmasında ülkenin ekonomik bir çıkmazda olduğunu, bu çıkmazı yaratan gelişmenin 1980'ler sonrası ortaya konulan toplumu ve devleti yönetme anlayışının neden olduğunu kaydederek, sosyal devletten uzaklaşma, üretim ekonomisi yerine faiz-döviz-rant üçgeninin hakim edilmesini gösterdi. Denizer, "Yeni dünya düzeni ve globalleşme kavramları ile ifade edilen yapılanma devletin her alandan çekilmesi, sosyal devlet anlayışının yıkılması, örgütlü toplumun yok edilmesi ve 65 milyon insanın değil 1000 insanın çıkarlarının ko-

runması anlayışının hayata geçirilmesidir. Halka vaat ederek oy alan iktidarlar halktan uzaklaşarak sermayenin taleplerini yerine getirdiler. Üretici kesimler dışlandı. Üretici olmayan, üretimi engelleyen, kaynakları yutan rantierler kayınlı. Paranın hakimiyeti sağlanmaya çalışıldı. Milliyeti, dini, dili, geleneği ve namusu olmayan bu paranın sınırı da yoktur. Sadece bu yılın ilk yarısında 1 katrilyon 300 trilyon iç borç ödemesi yapılmıştır. Memura ve emekliye para yok, kaynak yok diyenler, 120 trilyon liranın kaynağı yok diyenler, bu Eylül ayında 400 trilyon iç borç ödemesi yapı-

caklardır. Zorunlu tasarrufların biriken 428 trilyon liranın karşılığı yok diyenler, bu parayı bir yerlere aktaranlar -ki bu para gerçekte bir katrilyonu aşması gerekirdi- kaynağı bulursam size aktaracağım diyorlar" şeklinde konuştu.

Denizer, zorunlu tasarrufların ödenmemesi halinde TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun aldığı kararlar gereği her türlü eylemin hayata geçirileceğini kaydetti. Toplu sözleşme prosedürünün TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun aldığı karar gereği toplu olarak 1 Kasım'da başlatılacağını, Aralık ayına doğru görüşmelerin başlatılacağını belirtti.

CUMHURBAŞKANINDAN DENİZER'E PLAKET

MPM'nin geçen yıl İstanbul'da düzenlediği 9. Dünya Verimlilik Kongresi'nin gerçekleşmesinde pay sahibi olanlara "MPM Şükran Plaketi" verildi. 10 Eylül 1996 günü düzenlenen törende o dönemde MPM Yönetim Kurulu Başkanı olan Şemsi Denizer'e plaketi Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel verdi.

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ENVER TOÇOĞLU:

"Hükümetin ikinci kaynak paketi hayaldir"

REFAHYOL Hükümeti'nin 11 maddeden oluşan ikinci kaynak paketi, sorunlara kalıcı çözüm getirmekten uzaktır. 920 trilyon lira gelir sağlayacağı açıklanan pakette en büyük gelir kaynağı 425 trilyon lira ile sosyal güvenlik kurumlarının gayrimenkullerinin satışından beklenmektedir.

Kaynak paketi hayali gelirlerden oluşmaktadır ve siyasi olarak kağıt üzerinde günü kurtarmaya yöneliktir.

İkinci kaynak paketinde yer alan kaynaklardan bir bölümü, ileride sağlanacak gelirin erken tahsili niteliğindedir. Öngörülen kaynaklardan bir bölümü 8-10 trilyon lira gibi sembolik bir paya sahiptir. İleride yapılacak yatırımların gelir ortaklığı senetlerinin, bu güvensizlik ve istikrarsızlık ortamında şimdiden satılmasıyla kaynak sağlama beklentisi ise, paketin gelir rakamını yüksek göstermekten öte bir anlam taşımamaktadır.

TÜRK-İŞ, halkın mali olan kamu işletmelerinin ve çalışanların mali olan sosyal güvenlik kuruluşlarının gayrimenkullerinin satışına şiddetle karşıdır. Halkın ve çalışanların mallarını satarak rant ve faiz geliriyle geçinenlere ve yabancılara olan borçların ödenmesini ülkenin satışı olarak değerlendirmektedir.

Türkiye'nin sorunu kaynak eksikliği değil, kaynakların adaletsiz dağılımıdır. Kayıt dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığı engellenmeden; vergi yükü kazanç ve servete göre adaletli bir biçimde dağıtılmadan sorunu çözmek mümkün değildir.

Oysa kaynak paketinin sarraf ve kuyumcularla ilgili maddesi, devletin bu kesimlerden alamadığı vergilerin çok altında bir miktara razı olması anla-

ENVER TOÇOĞLU
TÜRK-İŞ
Genel Mali Sekreteri

mını taşımaktadır. 64 trilyon lira gelir getirmesi beklenen bu düzenleme aslında devletin değil, kuyumcu esnafının lehinedir.

Hayali kaynak paketleri harzılayan Hükümet, beklediğini bulamayınca ihtiyaç duyduğu kaynakları zamlarla karşılamak yoluna gitmektedir. Temmuz ayından beri akaryakıt ve tüpgaza defalarca zam yapılmış ve bu zamlar bütün temel mal ve hizmetlere yansımıştır. Çalışan kesimler hızla yoksullaştırılmaktadır.

TÜRK-İŞ olarak, hayali kaynak paketleri açıklanmasından vazgeçilmesini, halkın ve çalışanların mali olan kurum ve tesisleri satma uygulamasının durdurulmasını, tasarrufu teşvik hesabında biriken 450 trilyon liranın üzerindeki kaynağın çalışanlara iade edilmesini, kayıtdışı ekonomiyi denetim altına alma ve sermaye kesimine sağlanan vergi ayrıcalıklarının kaldırma yönünde ciddi adımlar atılmasını talep ediyoruz.

KONUT EDİNDİRME YARDIMI

Çalışanlara konut yardımı yapılması için işverenlerden kesilerek Emlak Bankası'nda işçi ve memurlar için iki ayrı hesapta toplanması öngörülen KEY Hesabı, yürürlüğe girdiği 1.1.1987'den, kesintilerin sona erdiği 31.12.1995'e kadar hak sahiplerinin lehine kullanılmamıştır.

1995 yılı sonu itibarıyla bu Hesaba toplam anapara ve nema girişi 105 trilyonu bulduğu halde hak sahiplerine ödenen tutar 855 milyar TL'de kalmış ve geri dönüş oranı yüzde 1'i dahi bulmamıştır.

Buna karşılık Emlak Bankası'na komisyon ödemeleri 7.2 trilyon TL'yi bulmuştur. Üstelik, Emlak Bankası hesapta toplanan kaynakların büyük bölümünü piyasa faiz hadlerinin altında faizlerle 6 ay vadeli mevduatta tutarak ucuz bir finansman kaynağı olarak kullanmış ve yolsuzluklarla sarsılan mali bünyesine takviye yapmıştır.

Çalışanlar adına biriktirilmiş olan bu konut yardımı fonu daha fazla amaç dışı kullanılmaz. TÜRK-İŞ bu konuda gereken uyarıları defalarca yapmıştır.

KEY hesabında toplanan paranın derhal hak sahiplerine yönlendirilmesi için yasada olan kısıtlamalar biran önce kaldırılmalıdır.

Hak sahipleri, konut edindirme yardımından hiçbir hukuksal ve fiziksel sınırlama olmaksızın yararlandırılmalıdır. Her bir çalışanın hak edeceği yardım tutarı, adına yatan anapara ve nemasınca belirlenmelidir. Hak edilen tutar, hak sahibine faizsiz ve geri dönüşsüz bir konut edindirme yardımı olarak yapılmalıdır."

Tüketici Konseyi 23-24 Eylül 1996 tarihlerinde Ankara'da toplanıyor

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ:

"Tüketici Konseyinde alınan kararların bir an önce hayata geçirilmesini istiyoruz. Sürekli artan fiyatlar karşısında çok güç durumda kalan tüketicinin havanda su dövme şeklinde, hiç bir zaman uygulanamayacak kararlar alınan toplantılara tahammülü kalmamıştır."

Geçtiğimiz yıl Eylül ayında yürürlüğe giren 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 21. Maddesi gereğince oluşturulan Tüketici Konseyi 23-24 Eylül 1996 tarihlerinde Ankara'da toplanıyor. Konsey'e devlet kuruluşlarının yanı sıra, çok sayıda mesleki kuruluş ve sivil toplum örgütü de katılacak.

Çalışan tüketicileri temsilen Konsey'e katılacak olan TÜRK-İŞ, Tüketici Konseyinde öncelikle fiyat, etiket ve kalite denetimi konusunda devletin ilgili birimlerinin daha aktif bir şekilde çalışmasını isteyecek. Konu ile ilgili olarak bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş; "Yılda ancak bir kez toplanan ve iki gün sürecek Konsey'de görülecek çok önemli konular varken, Tüketici konseyinin bir seminer şeklinde yapılmasını anlamak mümkün değildir" dedi. Özdeş, TÜRK-İŞ'in Tüketici Konseyi ile ilgili görüş ve taleplerini şu şekilde belirtti.

"Ülkemizde serbest piyasa ekonomisinin uygulandığı öne sürülerek, birçok benzer mal ve hizmet çok değişik fiyatlarla tüketiciye satılmaktadır. Tüketici öncelikle bu fiyat istikrarsızlığına karşı korunmalıdır.

Tüketicinin Korunması ko-

SABRİ ÖZDEŞ
TÜRK-İŞ
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

Tüketicinin korunması konusunda önemli bir yeri olduğuna inandığımız fiyat, etiket ve kalite denetimlerine ağırlık verilmelidir. Ayrıca özellikle sağlık, ilaç ve gıda gibi konular başta olmak üzere, yasa, tüzük ve yönetmeliklerin hazırlık sürecinde tüketici örgütlerinin görev alması sağlanmalıdır.

nusunda önemli bir yeri olduğuna inandığımız fiyat, etiket ve kalite denetimlerine ağırlık verilmelidir. Ayrıca özellikle sağlık, ilaç ve gıda gibi konular başta olmak üzere, yasa, tüzük ve yönetmeliklerin hazırlık sürecinde tüketici örgütlerinin görev alması sağlanmalıdır. Çalışmaya başlaması sürekli olarak ertelenen Rekabet Kurulunun bir an önce faaliyete geçmesi gerekmektedir. Rekabet Kurulunda da işçi, tüketici, sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin yer almasını sağlamak için gerekli kanun değişikliklerinin yapılması gerektiğine inanıyoruz.

Ortak sayısı ve örgütlülük açısından en büyük tüketici örgütü olarak Reklam Kurulunda görev alması sağlanmalıdır. Reklam Kurulunun çalışmalarının daha demokratik bir yapıda sürdürülmesi açısından kurulda alınan kararlar, bağlayıcı olmalı, hiçbir makamın son onayına bırakılmamalı, bununla ilgili mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır. Tüketici Konseyi'nde alınan kararların bir an önce hayata geçirilmesini istiyoruz. Sürekli artan fiyatlar karşısında çok güç durumda kalan tüketicinin, havanda su dövme şeklinde hiç bir zaman uygulanmayacak kararlar alınan toplantılara artık tahammülü kalmamıştır."

TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar "Bölge ve İl Temsilcilerinin Eğitimi ve Eylem Komitelerinin Kampanyaları" Konulu Toplantı 10 Ekim 1996 Tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde Yapılacak

Toplantıda, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'ın başkanlığında oluşturulacak "TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Ulusal Eylem Komitesi" kamuoyuna açıklanacak

"Bölge ve İl Temsilcilerinin Eğitimi ve Eylem Komitelerinin Kampanyaları" başlığını taşıyan 1996-1997 dönemi çalışmaları 10 Ekim 1996 tarihinde Konfederasyonumuz Genel Merkezi'nde düzenlenecek ilk toplantıyla başlayacaktır. Bölge, il temsilcilerimiz ve şube yönetim kurulu üyelerimizin yanı sıra ilgili kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımlarıyla düzenlenen toplantıda genel olarak çalışan çocukların sorunları, çözüm yolları, yeni dönem çalışmaları değerlendirilecek, Doç. Dr. Gürhan Fi-

şek ve Doç. Dr. İrfan Yazman tarafından birer bildiri sunulacak, toplantı sonrasında bir sonuç bildirgesiyle TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'ın başkanlığında oluşturulacak "TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Ulusal Eylem Komitesi" kamuoyuna açıklanacaktır.

Komite, önümüzdeki günlerde kurulacak Bölge ve İl Eylem Komiteleriyle birlikte, ulusal düzeyde, çalışan çocukların çalışma ortamı ve koşullarını yerinde inceleyip takip edecekler, çocuk işgücünün elimine edilmesi, çalı-

şan çocukların sorunlarının çözümünü doğrultusunda çeşitli kampanyalar düzenleyecek, radyo ve TV programlarına katılacak, yerel düzeyde halkın, işçilerin bilinçlendirilmesine çalışacak, kamu ve sivil örgütleri harekete geçirecektir. Böylece işçi sendikaları bölge ve illerden başlayarak çocukların çalışma ve eğitim koşullarının iyileştirilmesinde, giderek çocuk çalıştırılmasının önlenmesinde önemli bir baskı grubu olarak ağırlıklarını ulusal düzeyde hissettirecektir.

B. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu sorunlarla nasıl başedilebileceği, TÜRK-İŞ'in genel kurul kararlarında, Başkanlar Kurulu bildirgelerinde ve diğer çeşitli belgelerinde açıkça ifade edilmiştir. Özellikle 17. Genel Kurulda oybirliğiyle kabul edilen Kararlar Komisyonu raporunda çeşitli konularda işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin alternatif politikaları ve programı, özet bir biçimde formüle edilmiştir.

(A) TÜRK-İŞ'in 16. Genel Kurulunda alınan karar uyarınca, yalnızca toplu iş sözleşmeleri ile sınırlı bir sendikacılık anlayışı aşılmalı, toplu iş sözleşmeleri ile çözümü mümkün olmayan ve çözümü siyasi alana kaymış temel sorunlar için de etkili bir biçimde mücadele edilmelidir. İşçi sınıfının çeşitli kesimlerinin birbirinden kopuk sorunu gibi gözükken ve gerçekte uluslararası sermayenin yeni politikasının ürünü olup birbiriyle bağlantılı olan sorunlar karşısında ortak tavır alınmalı, dayanışma geliştirilmelidir.

Bu anlayış çerçevesinde,

- Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının ve bütünlüğünün korunması ve güçlendirilmesi,

- Demokratikleşme sürecinin hızlandırılması,

- Onaylanmış 158 sayılı ILO Sözleşmesi uyarınca iş güvencesinin sağlanması ve işsizlik sigortasının kurulması,

- Teşmil kurumunun etkili bir biçimde kullanılması,

- İşkolu yetkisinin yeniden gündeme gelmesi ve işkolu yetkisine dayanılarak işyerinde ayrıca yetki almadan toplu sözleşme yapılabilmesi,

- Kamu kesiminde teknolojiyi geliştirici yatırımların yapılması, üretimin ve emanet işlerin artırılması,

- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 94 sayılı Sözleşmesi'nin ve 1988 yılında çıkarılan Bakanlar Kurulu kararının etkili bir biçimde uygulanarak, taşeronluğun sendikasılaşma-

ya ve işçilerin insanlıkdışı bir biçimde sömürülmesine yol açmasına engel olunması,

- Vahidi fiyat uygulamasının durdurulması,

- Kaçak işçilikle, bordroda düşük ücret ve daha az çalışma gösterme uygulamalarıyla etkili bir biçimde mücadele edilmesi,

- Devleti küçültme çabalarına karşı çıkılarak, Anayasa'da öngörülen insan haklarına saygılı, demokratik ve laik sosyal hukuk devleti anlayışının hayata geçirilmesi,

- Sendikal hak ve özgürlükler konusunda, onaylanmış ILO Sözleşmelerinin iç mevzuatımıza yansıtılması ve bunların gereklerinin yerine getirilmesi,

- Hak grevi hakkının tekrar tanınması,

- Asgari ücretin insanca yaşamaya yetecek bir düzeye çıkarılması ve en az enflasyon oranında artırılması,

- Eve iş verme kapsamında çalışanların da işçiyi koruyucu mevzuatın kapsamına alınması,

- Sendikaların televizyon kanalı ve radyo kurmasının önündeki engellerin kaldırılması ve TRT'de işçilerin temsilinin yeniden sağlanması,

- Özel güvenlik görevlilerinin sendikalaşmasının önündeki engellerin kaldırılması, ihtiyaç fazlası askerlik yükümlülerinin ve stajyer öğrencilerin işyerlerinde işçi gibi çalıştırılmalarının önlenmesi,

- Zorunlu emeklilik uygulamalarının durdurulması,

- Devletin, özellikle yeni kent yoksullarının sorunlarının çözümü ve işsizlikle mücadele için etkin önlemler alması,

- İşyerlerinin kapatılması ve bölünmesinin sendikal mücadeleyi ve gücü zayıflatıcı biçimde kullanılmasının önlenmesi ve benzeri talepler

için gerekli çaba gösterilmelidir. Bu talepler, TÜRK-İŞ'in 17. Genel Kurulunda oybirliğiyle kabul edilen kararlarda ayrıntılı olarak yer almaktadır.

(B) TÜRK-İŞ yalnızca kendi üyelerinin sorunlarıyla ilgilenmekle kalmamalı, ülkemizin ve tüm halkımızın sorunlarıyla ilgilenmeli, toplumun diğer kesimlerinin meşru ve demokratik kuruluşları ile ilişkilerini geliştirmeli, halkımızın öncüsü ve umudu olmalıdır. Sermayenin ve yandaşlarının, sendikal işçileri mutlu bir azınlık ve halkın sorunlarının sorumlusu gibi göstererek diğer çalışanlardan tecrit etmesini önlemenin yolu bu doğrultudaki çabalardan geçmektedir. 1995 yılı kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri sırasında istenilen sonucun alınamamasında, gerçekte görüşmeleri süren kamu kesimi işçilerinin yanında yer alması gereken (a) toplu iş sözleşmesi imzalamış kamu kesimi işçilerinin, (b) özel sektördeki sendikal işçilerin, (c) özel sektördeki sendikasıız işçileri, (d) memurların ve sözleşmeli personelin, (e) işsizlerin, (f) emeklilerin gereken desteği vermemiş olması önemli nedenlerden biridir. Küçük esnaf ve sanatkar ile küçük üretici köylülerden de destek sağla-

namamıştır. Bu destek eksikliğinin birinci nedeni, toplumun bu kesimlerinin sorunlarının çözümü konusunda sendikaların ve işçilerin onlara yeterli desteği sağlamaması, açıklamaların ötesine gidilmemiş olmasıdır.

Bu anlayış çerçevesinde,

- Memurların, emeklilerin ve işsizlerin örgütlenmeleri ve meşru mücadeleleri desteklenmeli, diğer işçi konfederasyonları ve kamu emekçileri sendikaları ile yakın bir işbirliği ve güçbirliği geliştirilmeli,

- Hızlı mülksüzleşmenin yarattığı geniş kent yoksulları kitlesinin sorunlarının çözümü için gerçekleştireceği meşru ve demokratik örgütlenme ve mücadele desteklenmeli,

- Uluslararası tekeli sermayenin ulusal devletleri zayıflatmaya yönelik saldırısına karşı Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına saygılı, demokratik ve laik bir sosyal hukuk devleti olmasını sağlamayı ve üniteler devlet yapısını ve bağımsızlığını korumayı amaçlayan kuruluşlarla ilişkiler geliştirilmeli,

- Küçük esnaf ve sanatkarların meşru mücadelesi desteklenmeli ve bunlar arasında özellikle uluslararası ve yerli tekeli sermaye tarafından sömürülen kesimlerin mücadelesi ile yakın bir işbirliği sağlanmalı,

- Topraksız ve az topraklı yoksul köylülerin ve küçük üretici köylülerin mücadelesine destek verilmeli, tarımı ve hayvancılığı çokartmayı amaçlayan politikalara karşı işbirliği yapılmalı,

- Özellikle işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin sorunların çözümü, işçi sağlığı kurullarının mevzuatta öngörülen biçimde işletilmesi ve sosyal güvenlik gibi konularda Türk Tabipleri Birliği, sağlık işkolundaki kamu emekçileri sendikaları ve diğer demokratik meslek kuruluşları ile sürekli olarak işbirliği yapılmalı,

- Kaçak işçilikle ve işverenlerin yasadışı davranışlarıyla

mücadele etmede, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve SSK müfettişleri, Maliye Bakanlığı denetim elemanları ve Devlet Denetim Elemanları Derneği (DENETDE) ile yakın bir işbirliği geliştirilmeli,

- Ülkemizin doğal zenginliklerinin korunmasında çevre koruma örgütleriyle işbirliği yapılmalı,

- Öğrencilerin demokratik ve meşru mücadelesi desteklenmeli, provokasyonların önlenmesi için çaba harcanmalıdır. TÜRK-İŞ, endüstri meslek liseleri ve tüm okullarla ilişki kurarak, TÜRK-İŞ'in ve sendikacılık hareketinin tanıtılmasını sağlamalıdır.

- TÜRK-İŞ, işçi sınıfının ve tüm halkımızın çıkarlarını koruyacak, halkımızın doğru biçimde bilgilendirilmesini sağlayacak ve üyelerimizin eğitimine katkıda bulunacak bir televizyon kanalı ve radyonun kurulması ve gazetenin çıkarılması sorununa öncelikle eğilmeli, bu konudaki yasal engellerin kaldırılması için gerekli çabayı göstermelidir. Bir sendikal haberler merkezi oluşturulmalıdır.

(C) TÜRK-İŞ, Hükümetle ve işverenlerle ilişkilerinde diyalogu geliştirmeli ve ancak diyalogun yeterli olmadığı yerde, özellikle son yıllarda yaptığı gibi, meşru ve demokratik kitlesel eylemlerini etkili ve daha yaygın ve kapsamlı bir biçimde kullanmayı sürdürmelidir. Bu meşru ve demokratik eylemlerde, bugüne kadar olduğu gibi, araya kesinlikle yabancılar alınmamalı ve taşkınlıklara engel olunmalı, kimse malına en küçük bir zarar verilmesine bile izin verilmemelidir.

Kısa süreli genel eylemlerde hükümetleri amaçla etkileyen üç işkolu, enerji, bankacılık ve haberleşmedir (İPTT). Genel eylemlerde, hükümetler üzerindeki etkisi açısından ikinci derecede önemli olan işkolları ise demiryolu taşımacılığı, kent-içi denizyolu taşımacılığı, hava yolu taşımacılığı, belediye otobüsleri, liranlar

ile sağlık ve eğitim hizmetleridir. Kısa süreli genel eylemlerde diğer işkollarının etkisi ancak bunlardan sonra gelmektedir.

Bu anlayış çerçevesinde,

- Demokratik bir biçimde yeniden yapılandırılacak ve yalnızca bir danışma organı niteliğinde olacak Ekonomik ve Sosyal Konsey'in 144 sayılı ILO Sözleşmesi uyarınca etkili bir diyalog aracı olarak kullanılması ve

- Çeşitli işkolları ve bölgelerdeki işçiler, kamu emekçileri ve emekliler arasındaki dayanışmanın geliştirilmesi

için gerekli çaba gösterilmelidir.

(D) İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin siyasi birlikteliği ve birliği sağlanmalıdır. TÜRK-İŞ siyasi partiler karşısında bağımsızlığını özenle korurken, 16. Genel Kurul'da oybirliğiyle alınan karar uyarınca ve 17. Genel Kurul'da oybirliğiyle kabul edilen talepler doğrultusunda işçi sınıfının ve sendikacılık hareketinin siyasi alandaki bağımsız gücünü demokratik biçimde örgütlenme ve kullanma konusunu gündemine öncelikle almalıdır. Her görüşten, her kökenden, her işkolümeslek-statüden ücretlinin TÜRK-İŞ'in genel kurul kararları doğrultusunda bir siyasi harekette bütünleştirilmesi yaygın biçimde tartışılmalıdır.

(E) TÜRK-İŞ, işçilerin ve bir bütün olarak halkımızın tüketici olarak gücünü sendikal hareketin çıkarları doğrultusunda etkili biçimde kullanmalıdır.

- Bu amaçla, sendika üyesi işçiler tarafından üretilen malların ve sunulan hizmetlerin tercih edilmesi doğrultusunda kampanyalar açmalı, gerektiğinde tüketici boykotları yapmalıdır. Örneğin, bir holding ait bir şirketteki işçiler greve giderse, o holdinge bağlı tüm şirketlerin ürünleri boykot edilmelidir. Söz konusu holdingin bankası varsa, o bankadaki paralar çekilmeli, ufak miktarlarla hesap açılıp kapatılarak

tepki gösterilmelidir. Holdingin satış mağazaları zinciri varsa, iş çıkışları ve hafta sonları gruplar halinde müşteri olarak buralara gidilmeli, örneğin bir sakız alıp kasada sıraya girilmelidir.

- Bu amaçla, TÜRK-İŞ önderliğinde kurulan tüketici dernekleri ve işçi tüketim kooperatifleri ile yakın bir işbirliği gerçekleştirilmeli, gazetelerin tüketici köşeleri bu amaçla kullanılmalıdır.

- TÜRK-İŞ, tüketicilerimizin yerli üreticilerce kalitesiz mallara mahkum edilme kaygısını gözardı etmeden, yerli malı kullanma kampanyaları açmalıdır.

- Sendikalarımız, ticari kuruluşlarla her türlü ilişkisinde, sendikalı işçilerin çalıştığı işyerlerine büyük öncelik verilmelidir.

- Tüketici olarak gücümüz sendika eğitimlerinde önemli bir konu olarak ele alınmalıdır.

(F) TÜRK-İŞ ve Bağlı Sendikalar, yoğunlaşan sorunlarla daha başarılı bir biçimde baş edebilmek için, iç yapılarında, işleyişlerinde ve ilişkilerinde de değişikliklere gitmelidir.

- Sendikalar, işyeri örgütlenmelerini geliştirmeli, işyeri sendika temsilciliği kurumunu güçlendirmeli, işyeri sendika temsilcilerinin meşru ve demokratik mücadelede işçi önderi olma özelliklerini pekiştirmelidir. Gerek görülen işyerlerinde, grevler sırasında oluşturulan işyeri grev komiteleri gibi, sendikal yapı ve disiplin içinde çalışacak işyeri işçi komiteleri oluşturulabilir. Kamu kesimi işyerlerinde işçi, memur ve sözleşmeli personel statülerinde çalışan ücretliler arasındaki işbirliği ve güçbirliği geliştirilmelidir.

- TÜRK-İŞ, Bölge ve İl Temsilciliklerini güçlendirmeli ve 1995 kamu grevleri sırasında oluşturulan bölge ve il grev komiteleri deneyimlerinden yararlanarak, illerdeki şubeler ve işyeri sendika temsilcileri arasındaki işbirliği ve dayanışmayı geliştirmeli, kamu

emekçileri sendikaları ile etkin bir işbirliği örgütlemeli, yerel düzeyde televizyon kanalları, radyolar ve basınla yakın bir ilişki kurmalıdır.

- Sendikalar, kapsam-dışı personelin kapsam içine alınması için gerekli çabayı göstermelidir.

- Sendikalar, kadın işçiler birimleri ve çocuk ve genç işçiler birimleri oluşturmaktadır.

- Sendikalar, üyelerinin eşleri ve çocukları için birimler oluşturmali, faaliyetler düzenlemelidir.

- TÜRK-İŞ, merkezi bir örgütlenme stratejisi çerçevesinde, özel sektör örgütlenmesinde koordinasyon ve yönlendirme görevini yerine getirmelidir. Sendikal örgütlenmede sendikalar arasındaki işbirliği, dayanışma ve ortak davranış geliştirilmeli ve güçlendirilmelidir.

- TÜRK-İŞ ve üye sendikalar, üyelere doğrudan hizmeti gündeme getirmeli ve bu konuda bazı sendikaların atmış olduğu adımları daha da güçlendirilmelidir. Sendikaların önderliğinde vakıfların, hasar zarar fonlarının kurulması teşvik edilmelidir. Üye çocuklarına burs verilmesi gibi uygulamalar yeniden gündeme getirilmelidir. Ancak, sendikaların ticari faaliyetleri konusunda çok dikkatli ve ihtiyatlı hareket etmekte ve tuzaklara düşmemekte yarar vardır.

- Sendika eğitimleri, bilgi aktarılan toplantıların ötesinde, karşı karşıya bulunduğu temel sorunların ele alındığı ve çözüm yollarının arandığı toplantılar haline getirilmelidir. Sendikaların eğitim faaliyetleri konusunda işbirliği yapılmalıdır.

- TÜRK-İŞ'in bütünlüğü ve merkezîyetçi yanı güçlendirilmelidir.

- TÜRK-İŞ, sermayenin ulusötesi niteliğinin daha da artması ve küreselleşme olgularıyla bağlantılı olarak Türkiye'deki yabancı sermaye yatırımlarındaki artışa da gözününe alarak, uluslararası alan-

daki ilişkilerini, uluslararası sendikacılık hareketi ve diğer ülkelerdeki sendikal merkezlerle olan işbirliği ve güçbirliğini güçlendirmelidir.

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, içinde yaşadıkları koşullardaki değişime bağlı olarak, yukarıda özetlenen doğrultuda bir anlayış değişikliğini yıllardır yaşamaktadır.

12 Eylül öncesi ve sonrası koşullarının sessiz işçileri ve sendikaları, özellikle 1989 yılından itibaren toplu sözleşme aracılığıyla hak alma ve bir ölçüde de diğer alanlarda haklarını kaybetmeme doğrultusunda meşru ve demokratik kitle eylemleri gerçekleştirmiştir. Bu eylemlerle sonuç alınmış, 12 Eylül döneminin antidemokratik düzenlemelerinin çoğu fiilen işlemez kılınmış, sendikalı işçilerin gerçek ücretleri kat kat artırılmış ve çeşitli alanlarda işçi haklarını ve demokratik hak ve özgürlükleri daha da kısıtlamaya yönelik girişimler engellenmiştir.

Ancak sermayenin özellikle 1992 ve sonrasında başlattığı yeni saldırı koşullarında, yalnızca işyerlerinde, sokakta ve meydanlarda yapılan eylemlerle sonuç alınabilmesi artık olanaksızdır. Türkiye tarihinin en yaygın ve kapsamlı mücadeleleri olan 1994-1995 meşru ve demokratik eylemleri ve 1995 kamu grevlerinin, ücretlerin satınalma gücünün düşmesini engelleyememiş olması, bunun en açık kanıtıdır. Günümüzün gerekli kıldığı sendikacılık anlayışı, işyerlerindeki, sokaktaki ve meydanlardaki meşru ve demokratik eylemleri, daha geniş kitlelerle birlikte yapabilmeyi, işçi sınıfının siyasi alandaki doğrudan ve bağımsız gücünü harekete geçirebilmeyi ve tüm çalışanların tüketici olarak gücünü etkili bir biçimde kullanabilmeyi gerektirmektedir.

Önümüzdeki dönemde karşı karşıya gelinecek sorunlar, ancak bu anlayış değişikliğinin daha bilinçli ve kararlı bir biçimde sürdürülmesiyle aşılabılır ve aşılabacaktır.

KAYNAK PAKETİ ve SONBAHARDA EKONOMİ

Prof. Dr. OĞUZ OYAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

İKİNCİ KAYNAK PAKETİ

İkinci kaynak paketi birincisi için olduğu gibi genellikle gayriciddi ve işe yaramaz olarak değerlendirildi. Türkiye'nin sorunlarının çapına bakıldığında bu tür "paketlerin" derde deva olmadığı ve olamayacağı görüşüne biz de katıldık ve katılıyoruz.

Vergi gelirlerinde köklü bir artış öngörmeyen ve faiz yükünü kamunun üzerinden atmayı beceremeyen önlemlerin kalıcı bir çözüm getirmesi gerçekten beklenemez. Hocafendi'nin açıklamaları ise, "halkımıza yeni vergi yükü getirmeden kaynak sağlıyoruz" söylemi üzerine kurulu. Bu popülist söylemin, sorunların üzerine gidebilecek kararlı, cesur ve ekonomik güç odaklarından bağımsız bir siyasal iradenin söylemi olmadığı açık. Bununla birlikte, hayali olanla fırsatçı (oportünist) olanın ayırımını doğru yapmak gerekiyor.

Kaynak paketlerinin ikisini birden değerlendirmeye alırsak, üçlü bir ayırım yapma olanağı oldu-

ğunu görürüz: 1) Hayal ürünü olanlar; 2) Kaynak sayılması mümkün olmayanlar; 3) Siyasal fırsatçılık sayılanlar. Bu ayırımı tüm öneriler için net olarak yapma olanağı her zaman bulunamayabiliyor. Örneğin, ham hayal ürünü öneriler dahi belirli bir toplumsal kesimi avlamaya yönelik bir siyasal oportünizm yanı içermiyor değil. Bir başka açıdan, aşağıda "fırsatçılık" olarak nitelendirilecek bazı "kaynak" türlerinin, aslında 8-10 trilyonluk "beklenen" boyutlarıyla bir kaynak paketinde kaynak olarak sayılması pek de mümkün olmaması gereken öneriler diye düşünülebilir. Bu arada birinci paketten büyük ölçüde geri adımlar atıldığı da unutulmamalı. Son olarak, beklenen kaynak tutarlarının gerçekçi olup olmadığı üzerinde durulmayacağını, oysa bu açıdan da çok hayali "hesaplar" yapılabildiğini anımsatmak gerekiyor. Bu uyarıları hatırlada tutmak kaydıyla aşağıdaki sınıflandırmaya anlamlı bir değerlendirme aracı olabilir.

1) Hayal ürünü öneriler

Bunların en tipik örneği

son pakette var: Manavgat suyunun satılması ile "yapılması düşünülen büyük ölçekli yatırımların (üçüncü boğaz köprüsü, tüp geçit vb.) ileride doğacak gelirlerinin belli bir oranının, çıkartılacak gelir ortaklığı belgeleri aracılığı ile satışından yaklaşık 10 trilyon liralık bir gelir beklenmesi". Bu ikincisinin, bugün için hayal ürünü olmasaydı bile bir kaynak sayılamama özelliği vardır. Borçlanma kaynak olamayacağına göre bunu aşağıdaki ikinci kategoride düşünmek de mümkündür. Gecekondu bölgelerinin apartmanlaştırılmasından beklenen 20 trilyonluk mütevazı geliri de, kısa dönemli bir paket için hayali olarak nitelendirmek, ayrıca devasa kaynak açıkları karşısında bu kadar düşük gelir beklentilerini kaynak olarak saymanın aldatıcılığına da dikkati çekmek gerekir.

2) Kaynak sayılması mümkün olmayan öneriler

Bedelsiz ithalat hakkı verilmesi ile döviz hesabı açarak yerli otomobil alımında % 20 Ek Taahhüt Vergisi indirimi hakkı tanınması öncelikle sayıla-

bilir. Burada bir aldatmaca vardır. Türkiye'nin döviz açığı olmadığına (döviz tevdiat hesapları büyüklüğü 39 milyar dolara çıkmış, yani TL cinsi mevduatın tam iki katına yükselmişken; MB döviz rezervleri 17 milyar dolara çıkmışken; döviz hesabı açacakların ne kadarının mevcut DTH'ların içinden çıkacağı belirsizken) ve 1 yıl sonra döviz hesaplarının çözülmesi gündeme geleceğine göre burada bir kaynak söz konusu değildir. Tıpkı dövizli tahville borçlanmanın bir kaynak sayılamayacağı gibi. Başbakan "ilk paketten 1,9 milyar dolar şimdiden sağladık" derken bunun 1,2 milyar dolarının dövizli tahvilden olduğunu da eklemişti. Eğer döviz cinsinden borçlanmayı kaynak sayacaksak, o zaman Hazine'nin haftalık ihalelerinde elde edilen fonları da kaynak saymak gerekecektir. (Son iki ihalede Hazine 370 trilyon TL borçlanmıştır). Kuşkusuz dövizli tahville borçlanmanın iç borçlanmanın yapısal dönüşümü açısından başka anlamları da vardır. Ama şimdiki konumuz açısından, ilk paketten gelen dövizli tahville borçlanmanın bugünü rahatlatmaya yönelik fırsatçı bir iktidar anlayışıyla ilintili olduğunu belirtmek yeterli olacaktır.

"Özel turistik sahalar tahsisi" olarak adlandırılan ve sadece 8 trilyon TL beklendiği belirtilen kaynağın ise bu iktidarın ömrünün yetebileceği bir uygulama olarak değerlendirilmesi zor görünüyor. Sembolik miktan bakımın-

dan da kaynak sayılması pek mümkün değil. Ancak yaratacağı tahribat, getireceği gelirin çok üstünde olabilir.

Solvente fon uygulaması ile el telefonlarından alınan sabit kesintilerin 10 dolara yükseltilmesinden sağlanması beklenen gelirleri kaynak olarak adlandırmak mümkündür; ancak bunları iddialı bir paket içinde açıklamak gülünçtür.

3) Siyasal fırsatçılık sayılabilecek öneriler

Paketin ağırlıklı yönü buradadır. Benden sonrası tufan anlayışının uzantısında olan bu önerilere göre bazı vergi tahsilatları öne alınmış olacaktır. Tütün mamulleri ve alkollü içeceklerden bandrol uygulamasıyla peşin vergi tahsilatı, kamu kağıtları faizlerinden tevkifat (kesinti) yapılması, vergi borcunu peşin ödeyene ayda yüzde 4 indirim yapılması gibi. Kuyumculara kara para aklama, daha nazik deyişle "stok bildirim affı" karşılığında getirilecek vergiyle sağlanması düşünülen gelirleri de bu kategoride değerlendirmek gerekir.

Gerçi burada iktidar açısından bazı olumsuzluklar da ortaya çıkabilecektir. Örneğin bandrolde peşin vergiyi kim üstlenecektir? Toptancı veya perakendeci esnaf mı? Bunlar öncelikle düşük stokla çalışmaya başlayarak kısmi bir kaçış yolu ararlar. Lokantalar, yeni yükü müşterilerine yansıtırlar.

Perakende satış noktaları ise, peşin ödemeyi diğer mallara yansıtarak karşılamaya çalışırlar. Böylece uygulamada çapraz yansımaya ortaya çıkar ve spekülasyon fiyat artışlarına yol açılır.

Kamu kağıtlarına yüzde 10'luk stopaj uygulaması ise devletin borçlanma maliyetlerini yukarı çekebilecektir. Bununla birlikte, stopaj yükünün mali sistem tarafından ikinci el satışlarda menkul değer yatırımcılarına yüklenmesi de mümkündür. Yükü kimin taşıyacağına, Hazine'nin nakit sıkışıklığı ile borçlanma imkanlarının sınırları belirleyecektir.

Son bir siyasal fırsatçılık örneğini ise, SSK ve Emekli Sandığı'nın gayrimenkullerinin satılması ile lojman ve arsa satışları oluşturmaktadır. Çalışanların ve onların örgütlerinin görüşü alınmadan, hak kayıpları giderilmeden ve sadece borç faizi ödeyebilmek için yapılabilecek bu satışlar tamamen günü kurtarmaya yönelik olacak ve hiçbir soruna çare olamadan kamusal mülkü daraltacaktır.

Sonuç olarak, Refah Partisi olası bir erken seçime kadar toplumsal dayanaklarına yeni mali yükler getirmeyecek ve zaman kazanmayı sağlayacak palyatif çözümler peşindedir ve bundan tek başına iktidar olana dek vazgeçmeye niyetli gözükmemektedir. Paketi alaya almak yerine meselelerin bu yönüne dikkati çekmek herhalde daha fazla önem taşımaktadır.

SONBAHARDA EKONOMİ

1) 1996 Yılı'nın Gerçekleşme Tahminleri

1996 yılının ekonomik hedeflerinin gerçekleşme tahminleri iç açıcı bir resim çizmiyor. En olumlu gözüken gerçekleşme hedefi ekonomik büyümeye ilişkin. Ancak tüketimden ve özellikle ithalattan kaynaklanan yüzde 7.5'lik yüksek bir büyüme hızının mevcut mali kriz konjonktüründe arzulanır bir durum olduğu oldukça kuşku.

Buna karşılık enflasyon, işsizlik, yatırımlar, kapasite kullanım oranları, bütçe açığı ve iç borçlanmanın seyri, dış ticaret açığı ve kur hedeflerinde önemli sapmalar görülüyor. Bütçe açığının revize bütçede 861 trilyon TL olarak görülmesine karşın bunun en iyimser tahminle 1.5 katrilyonu bulacağı anlaşıyor. Çiller'in, "iyimserlik aşılacak için" bütçe açığının yıl sonunda 1.3 katrilyonu aşmayacağını savunması dahi henüz Nisan 1996'da bağlanan bütçe hedefinden ne denli uzaklaşıldığını göstermekte. İç borçlardaki tırmanış da esas olarak bütçe açıklarından ileri geliyor.

Dış ticaret açığı da hızla 20 milyar doları aşma noktasına doğru ilerliyor. DPT'nin 1996 revize hedefine göre ithalatın 44.5 milyar dolar (başlangıç hedefi 41 mr.\$ idi), ihracatın ise 24 milyar \$ (başlangıç hedefi 25 milyar \$ idi) olması bekleniyor. Dolayısıyla öngörülen açık önce 16 mil-

yar \$ iken, revize hedefte 20.5 milyar \$'a çıkmış durumda. Oysa bu açık miktarının da aşılması söz konusu olabilecek çünkü ihracatın 22 milyar dolarda kalması uzak bir olasılık değil. Bunun en önemli etkeni ise, ihracatta lokomotif rol oynayan tekstilde ilk altı ayda yüzde 7'lik bir gerileme ortaya çıkması. Tekstil sektöründeki performans azalışı ise, TL'nin yüksek değerli tutulmasına yol açan sıcak para politikası gibi genel bir neden dışında, gümrük birliği sürecinde Pakistan gibi üçüncü ülkelerden iplik alımının kota ve gümrük vergisi uygulaması nedeniyle fiyatlanmasıyla ilgili oldu. Böylece iç piyasada yerli üreticilerin de katkısıyla iplik fiyatları spekülasyon bir artış gördü. Ek olarak, Doğu Avrupa ve Kuzey Afrika ülkelerinin hazır giyim pazarına daha fazla girmeleri ve Almanya'da yaşanan ekonomik durgunluk da tabloyu tamamladı ve ihracattaki gerilemeyi destekledi.

2) 1997 Yılı Ekonomik Hedefleri

DPT'nin Yüksek Planlama Kurulu'nda görüşülen üzere hazırladığı 1997'ye ilişkin makro hedeflere gelince ekonomi bürokrasisinin 1997'de frene basılma yönünde telkinde bulunduğu anlaşılmakta. Kuşkusuz nihai kararın siyasetler ve bunların bir erken seçime ilişkin niyetleri belirleyecek. Ancak DPT'nin hazırlığını da dikkate almak gerekiyor. Buna göre, enflasyonun 1997'de ortalama yüzde 65'e gerilemesi (1996 beklentisi yıllık ortalama olarak yüzde 76), ortalama dolar kurunun ise 135 bin

TL olması öngörülüyor. 1996 ortalama dolar kuru revize hedefinin 81.250 TL olduğu dikkate alınırsa, dolarda şimdilik enflasyon kadar bir artışın öngörüldüğü anlaşılır. "Gerçekçi" denilen bu kur politikasının aslında tutmayacağı, enflasyonun daha yüksek olacağı ve sıcak para politikası uygulanmaya devam edileceği, dolayısıyla TL'nin yüksek değerli kalmayı sürdüreceği tahmin edilebilir.

DPT'nin 1997 yılı ekonomik büyüme hızını yüzde 4 olarak öngörmesi, önümüzdeki yılın görece bir daralma yılı olacağını ve işsizliğin tırmanacağını haberlediği söylenebilir.

1997 ihracatını 28.5 milyar dolar, ithalatını ise 49.5 milyar dolar düzeylerinde tahmin eden DPT'nin 21 milyar dolar gibi bu yıl kıyasla mütevazı bir dış ticaret açığı öngörüsünde bulunması fazlaca iyimser bir beklenti gibi gözükmemektedir.

DPT'nin çalışan kesim için belirlediği ekonomik hedeflere bakılırsa, 1997'nin bu kesim açısından yeni bir reel ücret kaybı yılı olarak programlanmak istendiği anlaşılmaktadır. DPT'ye göre, kamu çalışanına ilk altı ayda yüzde 35, ikinci altı ayda ise yüzde 25'lik ücret zammı verilmesi öngörülmektedir. Bu hesabın, işçi sendikalarının olduğu kadar örgütlenme sürecindeki kamu sendikalarının da tepkilerini dikkate almadığı açıktır.

Her durumda önümüzdeki dönemin zorlu geçeceği anlaşılmaktadır. Bu, sadece çalışan kesimler için değil hükümet çevreleri için de geçerlidir.

TÜRKİYE'DE ÇALIŞAN ÇOCUKLAR: KÜRESELLEŞME OLGUSU VE GÜMRÜK BİRLİĞİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME (I)

ÖZCAN KARABULUT

TÜRK İŞ Çalışan Çocuklar Birliği Müdürü

1. Giriş

Çocukların erken yaşlarda çalışma yaşamında yer almaları, gitgide daha fazla çocuğun çeşitli alan ve işkollarında çalışması olgusu Türkiye'de önemli bir toplumsal sorun olarak ağırlığını hissettirmektedir.

Gelişmekte olan bir ülke durumundaki Türkiye'nin günümüzde önemli temel sorunları vardır. Temel sorunlarla ilişkili olarak çocuk işçiliği çok boyutlu bir sorundur. Yoksulluk, eğitim sisteminin beklentilere yanıt verememesi, işverenlerin ucuz işgücünü tercih etmeleri, çocukların erken yaşlarda çalışma yaşamına katılmalarında önemli etkenlerdir.

Nedenleri ne olursa olsun, çocukların erken yaşlarda çalıştırılmaları, çocukların çocukluklarını yaşayamamalarına, eğitimden uzaklaşmalarına, fiziksel ve ruhsal gelişimlerinin olumsuz etkilenmesi yanı sıra çeşitli istismara uğramalarına yol açmaktadır. Çocukların çalıştırılmaları biçimindeki istismar, çocuk istismarının en yaygın biçimidir. Denilebilir ki, bugününümüzün ve geleceğimizin kaynağı olan çocukların ve gençlerin çeşitli risk ve tehlikeli koşullarda çalıştırılmaları, sosyal, ekonomik ve yasal ihmalin mağdurları durumuna düşmelerine neden olmaktadır.

Günümüzde Türkiye, anılan temel sorunları çözmede başarısız kalırken; küreselleşme olgusu, Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne katılmasıyla başlayan süreç ülkenin sorunlarına yeni sorunlar eklemekte, sorunları karmaşıktırmakta; yeni gelişmeler, çocuk emeği kullanımının yaygınlaşması beklentisini beraberinde getirmektedir.

Çocuk emeğinin istismar edildiği bugünkü tablo, çalışan çocuklar konusunun

yeni gelişmeler de dikkate alınarak köklü biçimde ele alınmasını, çalışan çocukların sorunlarının çözümü yönünde yol ve yöntemler bulunmasını, çocuk işçiliğine karşı etkili mücadele rolleri bulunan kurum ve kuruluşların çabalarını yoğunlaştırmalarını gerektirmektedir.

Kısaca bu görüş ve yaklaşım çerçevesinde hazırlanan makalede, çalışan çocukların sorunları ve çözüm yolları dört ana başlıkta ele alınmaktadır. "Türkiye'de Çalışan Çocuklar" başlıklı bölümde çalışan çocuk kavramı üzerinde durulmakta, çalışan çocukların çalışma nedenleri, genel durumları, çalışma koşulları ve çalışan çocuklara ilişkin yasal düzenlemeler değerlendirilmektedir. "Çalışan Çocuklar Konusuna Küreselleşme Olgusu ve Gümrük Birliği Açısından Genel Bir Yaklaşım" başlıklı bölümde, küreselleşme olgusu, Gümrük Birliği sürecinde kayıt dışı ekonominin boyutları, oluşmakta olan yeni yapıda çocuk emeği istismarı irdelenmektedir. Üçüncü bölümde, "Türkiye'de Çalışan Çocukların Korunmasına İlişkin Çalışmalar" hakkında bilgi verilmekte; son bölümde ise, "Türkiye'de Çalışan Çocukların Korunmasına İlişkin Somut Politika ve Eylem Önerileri" sıralanmaktadır.

2. TÜRKİYE'DE ÇALIŞAN ÇOCUKLAR

2.1. Çalışan Çocuk Kavramı

"Çalışan çocuk", "genç işçi" kavramları farklı sosyal yapılara sahip toplumlarda farklı anlamlar içermektedir. "Çalışan çocuk" ve "genç işçi" tanımında bir ülkeden diğerine, gelişmiş bir ülkeden gelişmekte olan bir ülkeye, ülke içinde kırdan kente farklılıklar görülmektedir.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu 12 yaşından küçüklerin çalıştırılmayacağını belirtirken, İş Kanunu bu yaşı 15 olarak belirlemiş fakat hafif işlerde bu yaşı 13'e kadar indirilebileceğini hükme bağlamıştır. Her iki kanunda da yaş ölçütü temel alınmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 15-24 yaş grubunu genç işçi kabul etmekte, 146 sayılı tavsiye kararıyla da taban yaşının yukarıya çekilmesini benimsemektedir. ILO'nun çocuk işgücü tanımında benimsediği yaş sınırı ise 15'tir. Buna göre; 15 yaşın altında yaşamını kazanmak, aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla çalışma yaşamına erken yaşta atılan çocuklara "çalışan çocuk" ya da "çocuk işçi" denilmektedir.

Türkiye'nin de imzaladığı Birleşmiş Milletler'in Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre 18 yaşına kadar her insan çocuktur. Medeni hukuktaki rüşt yaşı dikkate alındığında 18 yaşını doldurmamış olan herkes "küçük" olarak adlandırılmaktadır.

O halde, ister çocuk ister genç densin, iş hukukundaki bu iki grup da, medeni hukuk anlamında "küçük"lerden oluşmaktadır. Ne var ki, iş hukukunda bu deyim pek kullanılmamaktadır. Fakat bu açıdan bakıldığında çocuk ve genç arasında bir fark da bulunmamaktadır. 1

Çalışma nedenleri ve kendilerine verilen ad ne olursa olsun, zorunlu eğitim çağında, rüşt yaşını tamamlamamadan, kendilerini çalışma yaşamının zor ve tehlikeli koşullarında bulunan çocuk ve gençler hukuki korumadan, sunulan çeşitli hizmetlerden ayrıcalıklı ve ağırlıklı olarak yararlanması gereken hedef kitleyi oluşturmaktadır.

2.2. Çocukların Çalışma Nedenleri

Çocukların çalışma olgusuna yaklaşırken ülkenin sosyo ekonomik, sosyo kültürel durumunu ortaya koymak, konuya çeşitli boyutlarıyla bakmak gerekmektedir. Gelişmekte olan bir ülke durumundaki Türkiye'nin günümüzde çözüm bekleyen temel sorunları vardır. Ülke nüfusu 60 mil-

yon dolayında olup, yıllık nüfus artış hızı % 2-3 arasında değişmektedir. Hızlı nüfus artışı toplam nüfus içindeki genç nüfusun ağırlığını arttırmaktadır. 0-14 yaş grubunu oluşturan nüfus 19 milyondur. Nüfusun % 46'sı kırsal alanda yaşamaktadır. Kişi başına GSMH 2600 \$ dolayındadır. Gelir dağılımı dengesiz ve adaletsizdir. Ulusal gelirin kişisel dağılımına bakıldığında, en düşük yüzde 20'lik hane grubunun toplam gelirden aldığı pay % 5,2 iken, en yüksek yüzde 20'lik hane grubunun aldığı pay % 50 düzeyindedir. Benzer adaletsizlik ulusal gelirin faktör gruplarına göre dağılımında da görülmektedir. Nüfusun yaklaşık yarısına sahip olan tarım kesiminin ulusal gelirden aldığı pay % 16,4 ücretli ve maaşlıların aldığı pay % 22,3, kâr-faiz-kira geliri elde edenlerin payı ise % 61,3'tür. Asgari ücret yetersiz, yapısal bir özellik gösteren ve yıllık ortalama, % 80'lerde seyreden yüksek enflasyon nedeniyle ücret gelirlerinde önemli aşırımlar meydana gelmekte, geniş halk kesimlerinin satınalma gücü düşmektedir. Sivil işgücünün yalnızca % 41,4'ü sosyal sigorta kapsamındadır. İşsizlik oranı ise % 19,8'dir. Bütçeden eğitim, sağlık gibi sosyal nitelikli kamu harcamalarına ayrılan paylar düşüktür. Teknolojik gelişmenin sağlanamaması, bölgeler arasındaki farklılık, iç göç, çarpık kentleşme diğer olumsuz göstergeler olarak sıralanabilmektedir.

Anılan temel sorunlar, çocuk işçiliğin çok boyutlu bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerin yaşadığı hızlı nüfus artışı, aşırı ve düzensiz kentleşmeye, dolayısı ile kentsel işsizlik ve gelir dağılımı sorunlarına yol açmaktadır. Bu ortamda çocuk emeğinin kullanımı giderek yaygınlık kazanmaktadır. Aile gelirindeki hızlı düşüşler karşısında tüm aile üyelerinin çalışmak zorunda kalmaları ve özellikle küçük yaşlarda çalışma yaşamına atılmaları kaçınılmaz olacaktır.2

Çalışan çocukların genel olarak, formel eğitim sistemi dışında, çeşitli gerekçelerle itirilmiş olan çocuklardan oluştuğu bilinmektedir. Ancak bu ittiriminin tek nedeni "yoksulluk" değildir. Bunun yanında ço-

çocukların arasında çeşitli nedenlerle eğitim kurumlarına karşı güvensizlik ve isteksizliğin de olduğu gözlenmektedir. Genellikle ilk bakışta, "okulda başarısızlık" olarak da algılanan bazı durumlarda; sonuna kadar okunmayınca, eğitim sisteminin hünere kazandırmaması; formel eğitim sisteminin iş piyasasının isteklerine uygun olmayışı; okumuş gençler arasında işsizliğin yüksek ya da yaşam düzeyindeki düşüklüğün algılanması; eğitim kurumlarının çocuklar tarafından "sevimsiz" bulunması gibi bir çok etken de söz konusu olabilmektedir.3

Geleneksel yaşama biçimi çocukların kırsal alanlarda çalışmasını gerektirmektedir. Çocukların çalışması tarım kesimindeki aileler için yaşamsal bir önem taşımaktadır.

"Kırsal haneler, pazar ekonomisi koşullarında çocuk emeğini kullanmaksızın gündelik yaşamlarını idame ettirebilirler mi?" yönündeki bir soru ile Samsun, Sinop, Çorum, Van köylerinde yapılan bir araştırmanın (Ertürk, 1994) sonuçları, çocuk emeğinin kırsal haneler için vazgeçilmez bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışma koşulları ve alanları sosyo-kültürel değerlerle tanımlanarak kısıtlanmış olan yetişkin emeğine kıyasla çocuk emeği bir avantaj sağlamaktadır. Fiziki mobilitesi yüksek olan çocuk emeği için, düşük ücretli, geçici ve marjinal işlerde, tarım/tarım dışı ve formel/enformel sektörlerde istihdam olanakları kolayca bulunabilmektedir. Böylece, çocuklar aile bütçesine önemli katkı sağlayabilecek bir konumdadır.4

İstihdam edilen çocukların % 21'i ailelerinin istemesi nedeniyle, % 39'u hanehalkı gelirine ve % 29'u da hanehalkının ekonomik faaliyetine katkıda bulunmak için çalışmaktadır. Kırsal yerleşim yerlerinde hanehalkı gelirine ve ekonomik faaliyetlerine katkı yaklaşık aynı oranda iken, kent- sel yerleşim yerlerinde çocukların çoğunluğu hanehalkı gelirine katkıda bulunmak (% 48) veya iş ve meslek öğrenmek için (% 18) çalışmaktadır.5

Kente göç, kültürel farklılaşma, ailelerin öğrenim düzeyi vb. nedenlerle başta İs-

tanbul olmak üzere Ankara, İzmir, Adana, Bursa gibi büyük kentlerde çocukların bir bölümü tam gün ve sürekli olarak, bir bölümü okul dışı zamanlarda küçük sanayi- de ve sokaklarda çalışmaktadırlar. Büyük kentlerde günün büyük bir bölümünü sokakta geçiren, sokakta çalışan çocukların sayısı artmaktadır.

Yapılan araştırmalardan elde edilen veriler, çalışan çocukların aile yapılarının, çalışma yaşamına atılma nedenlerinin, çalışma ve eğitimi algılama ve beklentileriyle farklı niteliklere sahip gruplardan oluştuklarına ilişkin bilimsel sonuçlar vermekle birlikte, yoksulluk ve eğitim sisteminde beklentilerin azalması çocukların çalışmaya yönelmesinde başlıca etkenler olarak dikkati çekmektedir. Başka bir anlatımla, çocuklar aile bütçesine gelir sağlamak ve bir meslek öğrenmek amacıyla çalış(tırıl)maktadırlar.

Diğer yandan, işverenlerin çeşitli nedenlerle çocuk işgücünü tercih etmeleri çocukların çalış(tırıl)masında önemli bir et- kendir. Çocukların ucuz işgücünü oluşturma- sı, çocukların bazı işler için uygun ol- ması, çocukların haklarını arayamaması, işverenlerin çocuk işgücünü tercih etme nedenleri olarak sıralanabilmektedir.

Çocuğun çalışması, ailesi için "gelir", ço- cuğu çalıştıran için "ucuz emek" anlamına gelmekte, çalışan çocuk için ise "para ka- zanma" olgusu, büyüme, yetişkin olma olarak algılanmaktadır.6

KAYNAKLAR

- 1 Yazman İrtan, "Çalışan Çocukların Hukuki Sorunları", TÜRK-İŞ/OSTİM Çıraklık Eğitimi Merkezi Çalışan Çocukla- rın Sorunları Semineri, TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu, Mayıs 1994.
- 2 Baştaymaz Tahir, 6-15 Yaş Grubu Bursa'da Çalışan Çocuk- lar Üzerine Bir Araştırma, Friedrich-Ebert Vakfı, 1990.
- 3 Köksal Sema, Lordoğlu Kuvvet, Çıraklık ve Çocuk Emeği Araştırması, Çalışma Ortamı Dergisi (Fişek Enstitüsü), Ma- yıs 1993, Sayı: 8.
- 4 Ertürk Yakın, Patterns of Child Labour in Rural Turkey, ILO-Ankara, 1994.
- 5 DİE Haber Bülteni, Eylül 1995.
- 6 Baştaymaz Tahir, 6-15 Yaş Grubu Bursa'da Çalışan Çocuk- lar Üzerine Bir Araştırma, Friedrich-Ebert Vakfı, 1990.

Devam Edecek

ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI

ALİ RIZA AYDIN

Sayıştay Uzman Denetçisi

Türkiye'de son yıllarda kiralık, geçici veya part-time işçilik uygulamaları, taşeronlaşma ve en önemlisi kaçak işçilik yaygınlaşırken, kamuoyunun gündeminde fazlaca yer almayan Özel İstihdam Büroları (ÖİB) ile ilgili çalışmalar sessiz sedasız sürdürülüyor. Bu çalışmaları ikiye ayırmak mümkün: (1) Yasal olmadığı halde kurulan ve faaliyetini sürdüren bürolar; (2) Yasallaştırma, esas ve usule bağlama çalışmaları.

Özel İstihdam Büroları genel olarak, "işe yerleştirmeyi tek veya ikinci bir işlev olarak gören, kâr amacı olan veya olmayan, ya belirli bir iş ve beceri ya da her türlü iş ve beceri alanında faaliyet gösteren kuruluşlar" olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanında, "işe yerleştirme faaliyeti sürdüren geçici iş bulma kuruluşları, eleman kiralama şirketleri ile işçilere iş arama teknikleri konusunda eğitim ve destek sağlayan şirketler" de ÖİB olarak tanımlanabilmektedir.

Bilindiği gibi, Türkiye'de "işçilerin elverişli oldukları işlere yerleşmelerine ve çeşitli işler için elverişli işçiler bulunmasına aracılık etme hususlarının düzenlenmesi" kamu görevi olarak Devletçe yapılmaktadır. Bu görev İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK) tarafından yürütülmektedir. İİBK'nun görevleri, konuyla ilgili yasaklar ve cezalar İş Kanununun 83-86 ve 105. maddelerinde düzenlenmiştir. İİBK'nun görevi, İş Kanununun uygulama alanıyla sınırlı olmayıp, kapsam dışında kalan iş ve işçi isteyenlere de hizmet götürebilmektedir.

İş Kanunu işçilere iş ve işlere işçi bulmak için İİBK dışında aracılık yapılmasını kesinlikle yasaklamış, aykırı hareket edenlere büro kapatma cezası ve ağır ceza hükmolunacağı belirtilmiştir. Buradaki temel amaç işçilerin ve emeğin sömürülmesinin önlenmesidir. Yasak yalnız büro açma ile sınırlı olmayıp, bir kişinin

işçilere iş ve işlere işçi bulmak amacıyla çalışması da yasaklanmıştır.

Mevcut yasal durumda da görüldüğü gibi, Türkiye'de iş ve işçi bulma faaliyeti bir **kamu hizmeti** olarak kabul görmüştür. Burada işçilerin sömürülmesinin önlenmesi yanında "insan-gücü planlaması"na kamu yararı adına bütünsel bir yaklaşımın da temel olduğu açıktır. Nihayet bu seçme doğru bir tercihin sonucudur. ILO Statüsüne Ek Filedelfiya Beyannamesinde de temel prensip olarak kabul edildiği gibi, "**esnek bir meta değildir.**"

İş Kanunu belirli alanlarda kontrollü olarak istisnalar getirmiştir. Tarım işlerinde aracılık, işverenlerin yurt dışında kendi işlerinde çalıştıracakları işçileri menfaat karşılığı olmadan sağlama konuları izin almak koşuluyla yasak dışında tutulmuştur. Öte yandan kamu işverenlerinin işçi ihtiyaçlarını İİBK aracılığıyla karşılaması bir kural haline getiril-

mişken, özel sektör bu konuda serbest bırakılmıştır. Özel sektör işçi ihtiyaçlarını İİBK aracılığıyla karşılayabileceği gibi doğrudan doğruya da karşılayabilecektir.

Bu esnek düzenlemelere karşın, iş ve işçi bulma konusunda sapmalar yaşanmaktadır. 1960'lı, 1970'li yıllarda özellikle yurt dışı ve tarım alanlarında yaşanan, hatta zaman zaman dramatik sonuçları görülen yasadışı uygulamaların önüne geçilemezken, özellikle 1980'li yılların ikinci yarısından itibaren sapmaların artarak yaygınlaştığı ve meşrulaşmaya zemin arandığı görülmektedir. Bu yaygınlaşmanın piyasa mekanizmasına işlerlik kazandırma ve özelleştirme furçası ile koşut geliştiği dikkate değerdir. 1990'lı yıllar ÖİB'nin meşrulaşma yolunda önemli adımlar atıldığı resmi çalışmalara konu edildiği yıllar olmuştur. İİBK'nun kontrolünde yürütülen "istihdam danışmanlığı ve işgücü yetiştirme hizmetleri" ile kapı aralanmış; İİBK aracılığıyla sağlanacak iş garantili yetiştirme kursları zamanla doğrudan iş ve işçi bulma faaliyetini yürütmeye başlamışlardır. Bir yandan gazete ilanla-

rıyla işçilere iş, işlere işçi aranırken, diğer yandan ulusal ve uluslararası şirketler kurulmuş; aynı zamanda ÖİB'nin yasal düzenlemelerle meşrulaşması yolları aranmıştır.

Dünya Bankası ile imzalanan (4.5.1993) "İstihdam ve Eğitim Projesi" ÖİB'nin yasal olarak kurulması için resmi adımlardan biri olmuştur. Çalışmalar ve tavsiyeler 3-4 Kasım 1994 tarihinde İstanbul'da yapılan "Çalışma Yaşamında Özel İstihdam Bürolarının Kuruluşu ve İşleyişi" adlı seminerde tartışılmıştır.

Uluslararası destekli bu çalışmalarda ağırlıklı görüş "kamunun yetersizliği" üzerine oturmaktadır. "Kamu istihdam hizmetlerinin yaptığı işlevlerde değişme yaşandığı" belirtilirken, "kamunun işe yerleşme hizmetlerindeki ağırlığı ve bu hizmetler yapılırken emeğin sömürülmesi olasılığına karşılık kamu tekeli olarak faaliyette bulunma zorunluluğu şeklindeki düzenlemelerin günümüzde değişmelere uğradığı" ileri sürülmektedir. Kamudan uzaklaşarak özele doğru yönelen bu değişim karşısında emeğin sömürülmesinin nasıl

önleneceği ise sihirli değnek(!) olan piyasa mekanizmasına bırakılmaktadır.

Özel İstihdam Bürolarına duyulan ihtiyacın nedenleri şöyle sıralanmaktadır: ekonominin globalizasyonu, teknolojik yapıda, ekonomik ve sosyal alanda görülen değişimler, uluslararası rekabetin artması, insan kaynaklarının yeni tarzda yönetilmesi, esnekliğe duyulan ihtiyaç, daha az insanla daha çok üretmek, çalışanların vasıflarının değişmesi ihtiyacı, üretim ve işgücü maliyetlerinin düşürülmesi, işletmelerin organizasyonlarında görülen değişim, işsizlikte görülen artış, özelleştirme akımı ile beraber devletin küçültülmesi ve yenden yapılandırma politikaları, özel kesimin sahip olduğu dinamizm ve etkinliğin istihdam hizmetleri alanında da sergilenmesi, ÖİB'nin belirli ücret alınabilecek kesimlere ve vasıflı işçilerle iş değiştireceklere hitap etmesiyle kamu üzerindeki yükün azaltılması ve dolayısıyla kamunun işsizlere daha yaygın hizmet götürebilmesi.

Görüldüğü gibi, özelleştirme ve küreselleşme akımıyla birlikte tekno-

lojik gelişmenin işgücü piyasalarını da değiştirdiği, bu nedenle de işgücü piyasalarının daha saydam, daha esnek ve daha ucuz duruma getirilmesi gerektiği tezi üzerine oturan gerekçeler tamamıyla sermayenin istekleri doğrultusunda bir ideolojiye oturmaktadır.

Tartışmaların oturtulduğu bir başka zemin ise, Birleşmiş Milletlerde de tartışılan yeni istihdam dokusu. Merkezde az sayıda, tam zamanlı çalışan, yüksek vasıflı işgücünün, etrafında ise düşük vasıflı, ancak iş olduğunda çalıştırılan geniş bir kitlenin yer aldığı bu doku, işgücü piyasasını doğrudan etkileyen diğer faktörlerle birlikte (globalizasyon, yeni teknolojiler, yeni yönetim şekilleri, yenden tasarım, nüfus patlaması vb.) sermayenin büyümesi için bazı koşulların yerine getirilmesini gerekli kılmaktadır. Yıllardır savunulan bu koşullar (düşük ücret, uzun işgünü, vergi kolaylığı, kamunun küçülmesi vb) yeni istihdam dokusu karşısında daha sağlam zeminde ve daha problemsiz yerine getirilmeliydi. "Daha az ama motive edilmiş çekirdek insanla daha çok üretmek" şeklinde ta-

nımlanacak bu yapıda iş ve işçi bulma faaliyetinin de sermayenin kendisi tarafından yürütülmesi kadar doğal ne olabilirdi? Geriye kalan düşük vasıflı işçiler, yani çoğunlukla işsizler ise ancak ihtiyaç duyulduğunda geçici olarak çağrılabilirdi. Hem de ücret, sosyal güvenlik, iş güvenliği, sendikal hak gibi sorunlar olmadan. Bu geniş kesimin düzenlenmesi ve zaman zaman eğitilmesi işini ise kamu rahatlıkla yürütebilirdi.

İş ve işçi bulma faaliyetinin özelleşmesi, yeni nitelikte işe yerleştirme hizmetleri veren özel büroların önem kazanması ve gelişmesi uluslararası planda gözlenen yeni istihdam dokusu ve liberalleşmeyle yakından bağlantılıdır. Çalışma yaşamındaki düzenlemelerin gevşetilmesi ve özelleştirme yönündeki eğilimler birbirleriyle iç içe yürümektedir. Bu iç içelik aynı zamanda yerleşik ve genel kabul görmüş bir tanımı da değiştirme eğilimindedir. Artık iş ve işçi bulma faaliyeti bir kamu hizmeti değil, pazarlanabilir nitelikte bir hizmet olarak kabul görmektedir.

İşte sorun da çözüm

de bu noktada sorulacak soruda düğümlenmektedir. Hangi yanda-sınız? İş ve işçi bulma faaliyeti bir kamu hizmetidir diyenlerin yanında mı? Pazarlanabilir bir hizmettir diyenlerin yanında mı?

Pazarlanabilir bir hizmette, yani emeğin meta olarak kabul edilmesi halinde emeğinin sömürülmesinin önüne ne zaman-a kadar nasıl geçileceği gibi bir sorunun sorulması bile abestir, işin doğasına aykırıdır. Kamunun yeni koşullara uymadaki sözde esnek olmayan yapısına karşı saldırının ise, ideolojik olduğu açıktır.

İstihdam sorunları çalışma yaşamının ve sosyal yaşamın sorunlarından soyutlanamaz. Ucuz işgücü, sendikası-zlaştırma, sosyal haklar ve sosyal güvenlik, iş güvencesi, iş sağlığı, taşeronlaştırma, kaçak işçilik, çocuk işçiler, toplu sözleşme ve grev hakkı, çalışma barışı, üretim vb. birçok sorun konuyla yakından ilgilidir ve daha da önemlisi, sorun "temel hak ve özgürlükler" sorunudur. Özel İstihdam Bürolarının varlığı ya da yokluğu konuya bu bağlamda yaklaşıldığında yerli yerine oturacaktır.

GELİR BÖLÜŞÜMÜ EŞİTSİZLİĞİ

ENİS BAĞDADIÖĞLU

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yrd.

BÜLENT KÜPELİ

TÜRK-İŞ Araştırma Uzmanı

Türkiye'de gelir bölüşümü eşitsizliği her dönem gündemde olan ve tartışma konusu yapılan bir alandır. Ancak gelir bölüşümünde varolan olumsuz durum, özellikle 1980'li yıllarda uygulanan ve günümüzde de değişik boyutlarıyla sürdürülmeye çalışılan ekonomik ve sosyal politikalarla daha olumsuz noktaya getirilmiştir.

Aslında bütün ülkelerde gelir dağılımındaki eşitsizlik önemli bir konudur. Ülke içinde kırsal ve kentsel yöreler, emek geliri ile sermayeden elde gelirler arasında farklılıklar olabilir. Bu farklılığın adil olup olmadığı sorusu ortaya çıkmaktadır. Doğal olarak gelir bölüşümünün hangi sınırdan iyi ya da kötü olduğuna ilişkin fikirler farklılaşabilir. Bu farklılık, ekonomik, sosyal ve siyasal koşullara bağlı olarak değişebilmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, kişi başına gelir düzeyinin düşük olduğu bir ekonomik yapıda gelir dağılımının bozuk olması, kitlesel yoksulluk sorununu da beraberinde getirmektedir.

Gelir bölüşümünün adaletsiz olduğu bir ülkede toplumsal huzursuzluğun olması kaçınılmazdır. Varolan eşitsizlikleri azaltma ve gelir düzeyi düşük kesimlerin gelirlerini ekonomik gelişmeye paralel olarak arttırmak bu bakımdan önem taşımaktadır.

Türkiye'deki hane halklarının büyük bir çoğunluğu için emek, başlıca gelir kazandırıcı unsurdur. Ancak 1980'den

bu yana uygulanagelen ekonomik ve sosyal politikalar, emek gelirlerini geriletmeye dönük olmuştur. 1990'lı yıllarda ekonomide yaşanan büyüme, sermaye kesiminin görece olarak daha fazla pay alması sonucunu doğurmuştur.

Özellikle geçirdiğimiz son üç yılın ekonomik politikalarında belirgin bir etkisi olan "5 Nisan Ekonomik İstikrar Tedbirleri" şu gerçeği ortaya koymuştur: 1993 yılı sonlarında ekonomide yaşanan kriz gerekçe yapılarak başta ücretli çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli toplum kesimi, daha önce yaşanmamış bir biçim ve düzeyde işsizlik, enflasyon, gelirlerde reel aşınma ile karşı karşıya bırakılmışlardır.

Diğer bir ifadeyle, ücretli çalışanların 1980'li yıllarda yaşadıkları ve ağır bir bedel ödemek durumunda kaldıkları olumsuz ekonomik ve sosyal koşulları iyileştirmeye yönelik mücadelenin ivme ve başarı kazandığı 1989 ve sonrası elde edilen kazanımların sermaye kesimine aktarılması süreci söz konusu dönemde yürürlüğe konulmuştur.

D.İ.E. tarafından yapılan ve 1987-1995 yıllarında üretim faktörlerinin GSYİH'den payları gösteren çalışmanın sonuçları da bu doğrultudadır. Gelir yöntemi ile yapıldığı açıklanan gayri safi yurt için hasıla sonuçlarına göre, işgücü ödemelerinin GSYİH içindeki payı 1987 yılında en düşük olan %

20.7 iken, en yüksek % 31.9 ile 1991 yılında gerçekleşmiştir. Daha sonraki yıllarda bu pay giderek azalma eğilimine girmiş ve dönemin son yılı 1995'de % 22.2 oranında gerçekleşmiştir.

Bu arada dikkat edilmesi gereken bir husus, DİE tarafından yapılan ve açıklanan hesaplamaların başlangıç yılını oluşturan 1987 yılının, çalışanlar açısından ekonomik koşullarının en olumsuz olduğu bir yılı kapsamasıdır. Gerçekten 1980'li yıllarda uygulanan ekonomik politikanın ücretliler açısından dip noktası 1987 yılıdır. Ücretlilerin yaşama koşullarının en dip noktasının çıkış noktası alındığı bir durumda, takip eden yıllarda, çalışanların gelirden aldığı payın göreceli olarak artmış olması, yanıltıcı değerlendirmelere neden olabilmektedir. Çalışma sonuçları bu husus göz önünde tutularak yorumlanmalıdır.

Aslında 1980'li yıllara damgasını vuran sermaye birikim modeli, ekonomik bakımdan ihracata açılma politikasını içermekte ve gelir dağılımının çalışanlar aleyhine bozulması amacına dönüktü. Ancak bu politikanın uzun vadeli olması söz konusu olmadı. Dönemin siyasal, ekonomik ve sosyal koşullarına da bağlı olarak gelişen sendikal mücadele, ücretlilerin kayıplarını kısmen kapatma doğrultusunda önemli bir adım oldu. Ancak 1994'den itibaren bu eğilimin yeniden değiştiği ortaya çıkmıştır. Çalışanlar aleyhine meydana gelen bu dönüşümün uzun süre devam etmesi beklenmemelidir.

TABLO 1- MİLLİ GELİRİN (GSYİH) ÜRETİM FAKTÖRLERİNE GÖRE DAĞILIMI (%)

	İşgücü Ödemeleri	Sermaye Geliri (Faiz-Kâr-Kira)	Sabit Sermaye Tüketimi	Üretim ve İthalat Vergileri
1987	20.7	64.2	7.0	8.1
1988	21.5	63.2	7.4	7.8
1989	24.0	61.8	6.5	7.6

1990	27.2	58.3	5.9	8.6
1991	31.9	53.3	6.2	8.6
1992	31.7	53.5	6.1	8.7
1993	30.9	54.2	5.7	9.3
1994	25.5	59.0	7.0	8.5
1995	22.2	61.4	6.5	9.9

Kaynak : DİE

Kıra, faiz ve kâr gelirleri toplamından oluşan sermaye gelirlerinin GSYİH'den aldığı pay söz konusu dokuz yıllık dönemde, emek gelirlerinin aldığı pay ile tersine bir gelişme izlemiştir. Diğer bir ifade ile, emek gelirlerinin payı yükseldikçe sermaye gelirlerinin payı düşmüş, sermaye gelirlerinin payı yükseldikçe emek payında azalma olmuştur.

Nitekim dönem başlangıcı olan 1987 yılında sermaye gelirlerinin GSYİH'den aldığı pay % 64.2 iken 1991 yılında en düşük değeri olan % 53.3 oranına gerilemiş ve fakat daha sonra, emek payındaki azalmaya paralel bir biçimde yükselerek 1995 yılında % 61.4 olmuştur.

Gelir dağılımındaki bozulmanın ür-kütücü boyutunu ortaya koyan bu durum, söz konusu rakamların analizi ile değişik yönleri de ortaya koymaktadır. İşgücü ödemelerinin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payı, kamu-özel ayırımına göre şu biçimdedir:

TABLO 2- GSYİH İÇİNDE İŞGÜCÜ ÖDEMELERİ (KAMU-ÖZEL) (%)

	Kamu	Özel	Toplam
1987	8.6	12.1	20.7
1988	8.3	13.1	21.5
1989	11.7	12.3	24.0
1990	14.0	13.2	27.2

1991	17.0	14.9	31.9
1992	17.5	14.2	31.7
1993	17.2	13.7	30.9
1994	14.3	11.2	25.5
1995	12.2	10.0	22.2

Kaynak : D.I.E

Kamu kesiminde istihdam edilen çalışanlara (memur-işçi) yapılan işgücü ödemelerinin GSYİH içindeki payı 1987-1995 yıllarını kapsayan dönemde değişik bir trend izlemektedir. 1987 yılında % 8.6 olan söz konusu pay 1989 yılından başlayarak yükselmiş ve 1992 yılında en yüksek değeri olan % 17.5 oranına ulaşmıştır. İzleyen yıllarda bu pay giderek gerilemiş ve 1994 yılında, uygulamaya konulan ekonomik paketin de etkisiyle % 14.3 oranında gerçekleşmiştir. 1995 yılında ki pay ise % 12.2 olmuştur.

Özel kesim itibariyle işgücü ödemelerinin GSYİH içindeki payı fazla dalgalı bir trend göstermemiştir. 1987 yılında % 12.1 olan pay, 1991 yılında en yüksek değeri olan % 14.9 olmuş, daha sonraki yıllar sürekli olarak gerileyerek 1995 yılında en düşük değeri olan % 10 düzeyine inmiştir.

Kamu-Özel ayırımında işgücü ödemelerinin gayri safi yurt içi hasıla içindeki payının ortaya çıkardığı bir husus da şudur: Türkiye'de kayıtlı işçi sayısı 4 milyon civarındadır. (Ocak'96 verilerine göre 3 milyon 973 bin 306) Bunların yaklaşık dörtte biri kamu kesiminde istihdam edilmektedir. (Ocak'96 verilerine göre 983 bin 237). Kamu kesiminde istihdam edilen mevcutların sayısı ise 1 milyon 800 bin civarındadır.

Diğer bir ifade ile, kayıtlı olarak çalışan (memur-işçi) 5 milyon 800 bin kişinin yarısından fazlası özel kesim işyerlerinde istihdam edilmektedir.

(Ocak'96 verilerine göre 2 milyon 990 bin 90). Kayıt dışı sektörde çalışmak durumunda olanların genelde kamu kesimi işyerleri dışında istihdam edildikleri de bilinen bir gerçektir.

Ücretli olarak istihdam edilenlerin kamu-özel işyeri itibariyle dağılımı ile gayri safi yurtiçi hasıla içindeki işgücü ödemelerinin kamu-özel ayırımı dikkate alındığında, özel kesimde ödenen ücretlerin kamu kesimine göre nispi olarak daha düşük kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de ücretlilerin istihdam içindeki payının yüzde 40 civarında olduğu göz önünde tutulduğunda, ücretlilerin milli gelirden aldıkları yüzde 22 oranındaki payın düşüklüğü, gelir dağılımında ücretliler aleyhine olan çarpıklığı daha da belirgin kılmaktadır.

Gelir dağılımındaki değişikliklerin düzeltilebilmesi sosyal devlet anlayışının bir sonucudur ve bunun sağlanabilmesi belli ekonomik, sosyal ve mali politikaların uygulanması gerekir. Bilindiği gibi, sosyal devletin hizmet anlayışı içinde, iktisaden zayıf olan büyük çoğunluğa insan onuruna yaraşır bir düzeyde yaşam koşullarını sağlamak önde gelen görevdir.

Türkiye'de, özellikle son yıllarda çalışanlar aleyhine daha adaletsiz ve dengesiz yapıya dönüşen gelir dağılımının düzeltilebilmesi için, süratle bir takım tedbir ve politikaların uygulamaya sokulması gerekmektedir.

Aslında bugün gelir dağılımının düzeltilmesini sağlayacak çeşitli yöntemler, yetkililer tarafından bütün yönleri ile bilinmektedir. Bu yöntemlerin kullanılması ile gelir dağılımında daha iyi bir tablo çizilebilmesi mümkün olabilecektir. Ancak, kuşkusuz bu bir "tercih" sorunudur.

ÖMER ERGÜN

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

1953-1986 döneminde TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreterliği görevini üstlenen Ömer Ergün ile 26 Şubat 1988 tarihinde Yol-İş Ankara 2 No.lu Şubesi'nin Hanımeli Sokak'taki Şubesinde ve ardından 13 Mart 1989 tarihinde Ankara'daki evinde iki görüşme yaptım. İkinci görüşme videoyla kaydedildi. Görüşmelerde ağırlıklı TÜRK-İŞ'te görev alması öncesindeki dönemi konuştuk. Ömer Ergün'ün anlattıklarının bir özeti ile kendisinin TÜRK-İŞ'in 1986 yılı Aralık ayında toplanan 14. Genel Kurulunda dağıttığı "Ömer Ergün'ün Biyografisi" isimli broşürden derlenen kişisel bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

Ömer Ergün 1919 yılında Çanakkale'nin Biga ilçesine bağlı Dimetoka nahiyesinde (yeni adı, Gümüşçay) doğdu. Babası rüştiye mezu- nu bir çiftçiydi. Yeterli toprağı vardı. Toprağı- nın bir bölümünü kendi eker, bir kısmını ortak- çıya verirdi. Hayvancılık da yapardı. Anne tar- rafı varlıktıydı. Konakları, arap dadıları vardı. Köylünün dilekçelerini babası yazardı. Uzun yıllar muhtarlık yaptı. Muhtarlığı sırasında na- hiye ile Biga arasındaki yolu imeceyle yaptırdı. Nahiye de taştan bir okul binası, hamam, belediye binasının yapılmasını sağladı.

Ömer Ergün'ün iki kardeşi vardı. Ailenin en büyük çocuğu Ömer Ergün'dü. Kardeşlerden biri okuldayken tüberkülozdan öldü. Diğer ge- niş arazi sahibi ve hububat tüccarı oldu.

Ömer Ergün ilkokulu Dimetoka'da okudu. Nahiye de, Biga'da da ortaokul yoktu. Bu nedenle dışarıda bir okul arandı. Bu tarihlerde Bursa'da yatılı Bölge Sanat Okulu vardı. Her vi- layet özel idaresi bu okula birer kişi gönderi- yordu. Ö. Ergün, Çanakkale'de yapılan sınavı kazanarak, parasız yatılı olarak bu okula git- meye hak kazandı. Bursa Bölge Sanat Okulu iyi bir okuldu. Almanya'dan gelmiş bir teknik resim hocaları bile vardı. Öğrenci sayısı azdı. İyi öğrenci yetiştiriliyordu. Ancak gündüzlü sis- teme geçilince okulun kalitesi bozuldu.

1937 yılında beş yıllık Bursa Bölge Sanat Okulu'ndan mezun oldu. Müdürleri onu sana- yide çalışmaya teşvik etti. Ancak okula de- vam etmek istiyordu. Teknik okulun kayıtlarını geçirince köye döndü. Köydeki işler ilgisini çekmeyince, çalışma niyetiyle İstanbul'a gitti. Vasıflı işçi olmasına karşın iş bulmakta zorluk çekti. Paşabahçe Şişe Cam'a gitti. Giremedi.

Sümerbank Beykoz Deri'ye gitti. İşe alınmadı. Sümerbank Defterdar Fabrikası'na başvurdu. Yine olmadı.

Darphane'ye dökümcü olarak başvurdu. Si- nava girdi. Başarılı oldu. Girişi yapıldı. Yevmi- yesi 75 kuruş olacaktı. Kalacak tek kişilik bir oda buldu. Geceliği 30 kuruştı. İşbaşı yapmak istemedi. Müdür nüfus kağıdını geri vermedi. "İstikbal burda" dedi. Ancak Ö. Ergün'ün bir sı- nıf arkadaşı Eskişehir'e gitmiş, TCDD'de işe gir- mişti. Ö. Ergün'ü de çağırdı. Ö. Ergün sınava girdi ve kazandı. 19 Nisan 1938 tarihinde Yol Atelyesinde dökümhanede 225 kuruş yevmi- yeyle muvakkat işçi olarak işbaşı yaptı. 21 Şu- bat 1941 tarihinde askere gitmek için işyerin- den ayrılıncaya kadar aralıksız çalıştı. Nüfus kağıdını Darphane'den daha sonra alabildi.

Bu arada Taryyare Fabrikasına da başvur- du. Döküm sınavında başarılı oldu. Girişinin yapılabilmesi için Demiryollarından onay iste- diler. Demiryolları ayrılmasına onay vermedi. Buna karşılık, 2 derece terfi ettirdiler. Sınıf 2 us- ta oldu.

Eskişehir'de 4-5 tane sınıf arkadaşı vardı. Bunlar Taryyare, Şeker ve Demiryolu işyerlerin- de çalışıyorlardı. Eskişehir bir işçi şehriydi. Bu tarihlerde "devlet müessesesine girmek kolay değildi."

Ö. Ergün'ün çalıştığı dökümhane çok ipti- daiydi. Takoz ve soba parçaları dökülüyordu. Genel Müdürlüğün radyatörleri İkinci Dünya Savaşı başlayıp gelemeyince, bunlar Eskişe- hir'de dökümhanede döküldü. Teknik resimle- rini Ö. Ergün çizdi. Önceleri 100 dökümde 10 tane sağlam ancak alınabiliyordu. Sorunu Teknik Ansiklopedi aracılığıyla çözdüler. İşçile-

re bu nedenle ikramiye verildi. Ömer Ergün de Fen Bürosunda teknik ressamlığa geçti.

Dökümhanede koruyucu malzeme pek yoktu. Maden patlamaları nedeniyle iş kazaları olurdu. İşyerinde yemekhane, banyo, yıkanma-soyunma yerleri yoktu. Mesai saatlerine çok uyulmazdı. Normal saatten önce başlandı, işin geç tatil edildiği olurdu. Ancak iş biterse bazen erken de çıkılabilirdi.

Dökümhanede çalışan işçilerin çoğu meslek sahibi değildi. Bozoyük'ten, diğer bölgelerden gelirler, dökümcülüğü dökümhanede öğrenirlerdi. Yanış edenler olurdu. İhtiyarlar, bu hızlı çalışanları, "sen de bir gün ihtiyarlırsın, bizi utandırma," diye uyarırlardı.

"İş elbisesini önce biz kendimiz alırdık. Daha sonra işveren vermeye başladı. Çalışma şartları kötüydü. Ama daha iyisini de bilmezdik ki. Bazan işe kendi isteğimizle erken giderdik. Fazla mesai ücreti bazan verilir, bazan verilmezdi."

Ömer Ergün bu yıllarda hiç eylem hatırlamıyor. Ancak TCDD İstanbul Yedikule Deposunda ücretlerin artırılmasını amaçlayan bir grev yapıldığını duyduğunu söyledi. Bu dönemde tek tek insanların tepki biçimindeki disiplinsizlikleri olurdu. Örneğin, 1940 yılında Cer kısmında biri ustabaşı iki kişi, "paso hakkının indirilmesine tepki gösterdi. Ama önemli bir olay olmadı. Hakkımızı isteriz, diye bağırıp çağırıldılar."

Eskişehir'de işçiler bir ara bir tüketim kooperatifi kurdular. Ancak bu kooperatif gelişemedi. "Esnaf kapattırdı."

"İşyerindeki ücretler işçilerin sınıflarına göre idi. Çok yüksek değildi ama ihtiyaçlar da zaten sınırlıydı. Esnaf kredi açardı. Taksitle mal alınabiliyordu. Lokantada yemek yenilebiliyordu. Sıkıntı çekmedik. İşyerinde 3008 sayılı İş Kanunu'na riayet edilirdi. Senede 2 gün ücretli izin hakkı da vardı. İlk önceleri mümessil işçi seçimi yapılmazdı. Bu konudaki kanun uygulanmıyordu. Ancak daha sonraları işletmelerde seçimle mümessil işçi belirleme uygulamasına geçildi. Listeler hazırlanır, askıya çıkarılırdı. Seçimler, Bölge Çalışma Müdürlüklerinin gözetiminde, gizli oyla yapılırdı.

Ö. Ergün 1941 yılında askere gitti. Demiryolu askeri olmadı. Havacı yaptılar. 1,5 yılı Yeşilköy'de ve 1,5 yılı da Haydarpaşa'da olmak üzere toplam 36 ay askerlik yaptı. Terhis olduktan sonra köye döndü. Bekardı. Büyükanesinin mal-mülküyle uğraşmaya başladı. Ancak işyerindeki başmühendisleri köye mektup yazıp, Ö. Ergün'ü işe çağırıldılar. Gitmeye pek niyetli değildi. Köyün öğretmeni gitmesini sağladı. Bu arada işletmede yönetim değişti. Yeniden bir haftalık bir sınav yapılacaktı. Sınava girmeyi reddetti. Müdür itirazını haklı buldu. Bir dişli yaptırdılar. 24 Aralık 1944 tarihinde dökümhanede usta olarak işbaşı yaptı.

Bu yıllarda fabrika müdürü, Mir Ali Bey isimli bir Azerbaycan göçmeniydi. "Bu kişi bizlere, belediye reisinin seçiminde ağırlığını koyun, derdi."

CHP'nin iktidarda olduğu dönemde halkevleri faaldi. "Halkevine giderdik. Halkevinde konferanslar olurdu. Konferanslar işletmede ilan edilirdi. Giden işçi olurdu. Halkevinde Yavuz Abadan'ı, Fahrettin Kerim Gökay'ın dinledik. Ancak halkevinde işçilerle ilgili özel bir kol yoktu."

"Bu yıllarda işçiler genellikle DP'liydi. İşçiler 1946 seçimlerinde DP'ye oy verdi. Geçmiş dönemde bütün sıkıntıların sorumluluğu CHP'nin üstüne yıkıldı." Eskişehir'de işçi çoktu. Eskişehir DP'nin kalesi oldu. 1946 sonrasında işçiler arasında partizanca davranışlar başladı. DP'nin ocak ve bucak teşkilatlarında işçiler hakimdi. Özellikle 1950 sonrasında bazı kişiler DP'nin ocak ve bucak teşkilatlarında görev alıp, yöneticilere baskı yaptılar."

1947 yılında 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun çıktı. "Sendikalar kurulmaya başlandığında önceleri sendikadan zarar görür müyüz kuşkusuna vardı. Bu dönemde CHP'li bazı milletvekilleri işçi mümessilleriyle temas ederek, sendikalaşmayı teşvik ettiler. Bu da memleket hizmetidir, dediler. Ahmet Emin Yalman'la da görüştük. Bizi kendi partilerine yaklaştırmaya çalışıyorlardı. Hem CHP'den, hem DP'den yakınlık görüyorduk."

Bu yıllarda TCDD'de Arif Hoca isimli bir tarikatçı vardı. İşçiler arasında çok müridi bulunuyordu. Bir ara tutuklandı.

Eskişehir Demiryolu Sanayi İşçileri Sendikası'nın kuruluşuna Cer Atelyesi işçileri öncülük etti. "Bir ara CHP'li Dr. Rebiî Barkın işletmeye geldi. Yardım edelim, sendika kurun, dünya efkar-ı umumiyesine sendikamız var diyebilirdik, dedi. Sendikanın kurucularının hepsi CHP'liydi. Bir kısmı da CHP'nin ocak ve bucak başkanlarıydı. Müteşebbis heyet başkanı Ali Yağsan, ikinci başkan da Ali Nusret Uzkan idi. Kurucular arasında muhacirlerin önemli bir ağırlığı vardı. Kuruculardan Ali Yağsan ve Ni-yazi Turnalı muhacirdi. Muhacirler sendikacılığı bilirlerdi. Sendikacılığı yaşamışlardı. Ayrıca çalışkandılar."

İşçiler sendikadan ürküyordu. "İşçileri sendikaya güvendirmek kolay olmadı. İşçinin sendikaya gelişini ağır ağır, ama sindire sindire oldu." Sendikanın kuruluşunda ve daha sonraki çalışmalarında polis veya işveren baskısı olmadı. "Olsaydı işçiler ürkerdi."

Bu dönemde Eskişehir'de Cer ve Yol bölümlerinde Demiryolu Sanayi İşçileri Sendikası örgütlüydü. Ancak buralardaki işçilerin de ancak bir bölümü sendikaya üyeydi. Eskişehir'de TCDD Depolarında çalışan işçiler ise, milli tip

bir sendika olan Genel Sendika'ya (Federal-İş) üyeydi.

Ömer Ergün, Demiryolu Sanayi İşçileri Sendikası'nın ilk genel kurulunda yönetime girdi. Başkan bir süre sonra istifa etti. Önce genel başkan vekilliğine geldi, 1949 yılında da sendika başkanı oldu. Bu dönemde sendikaların genel kurulları her yıl toplanıyordu.

Sendikanın genel merkezi, Eskişehir'de "fabrikanın yanında küçük bir odadaydı. Sendikada eski vagon kanepeleri kullanılırdı. Hükümet sendikayı sık sık denetlerdi. Bazen işçiler sendikayı basar, daha iyi çalışın, derlerdi. Fabrika müdürü ile iyi ilişkilerim vardı. İşçinin fevri hareketlerini de engelledim. İşçileri sendikaya kazanmak için hastaneye yatan işçilere meyve götürürdük. Geceler düzenledik, sünnet düğünleri yaptık. Her ay hesap çıkarp, işçilerin görebileceği bir yere asardık. Bölge Çalışma Müdürü iyi arkadaşım. Fabrika müdürüyle toplantı yapıp, sorunları çözmeye çalışırdık. Bu yıllarda sorunlar çoğunda telgraf çekerek protesto etme eğilimi yaygındı."

Bu dönemde TCDD'nin Sivas'daki işyerinde yeni bir dökümhane yapıldı. Eskişehir'den Sivas'a usta götürülebilmek amacıyla, gitmeyi kabul eden kişilere Sivas'ta lojman verildi.

Bu yıllarda "Eskişehir'de mahalli sendikalar arasındaki ilişkiler sınırlıydı. Karşılıklı ziyaret ederdik. Ancak işbirliği fazla olmazdı. Genel kurullara katılır, konuşma yapılırdı."

Bu dönemin ilginç olaylarından biri, 1951 yılında Eskişehir'de düzenlenen komünizmi tel'in mitingiydi. "Teyyare Fabrikasından Nazif, Kütahya'da bir toplantıda konuşurken 'sosyal' terimini kullandınca, Vali'nin girişimi sonucunda tutuklanmış. Ahmet Aras Eskişehir'e gelip bu olayı anlattı. Eskişehir'de bir komünizmi tel'in mitingi düzenlenmesi kararlaştırıldı. Önce bir yürüyüş yapıldı, sonra sinemada toplanıldı. İstanbul'dan Şaban Yıldız ve Bahir Ersoy, otobüs tutarak geldiler. Bizi töhmet altında tutmaya kimsenin hakkı yoktu. Fıyaskoyla neticelenir diye çok korktuk. Kanunlara uyuyorduk. Sinmeyeceğimizi ve gücümüzü göstermek istedik. Yürüyüş ve toplantıda hiç olay çıkmadı. Eskişehir'de lehimize bir hava doğdu."

Bu yıllarda demiryolu işçileri iki ayrı örgütlenme içindeydi. Bir taraftan çeşitli yörelerde mahalli sendikalar kuruluyor, bunlar arasındaki ilişkiler geliyordu. Diğer taraftan, Fahri Başkan isimli bir kişinin önderliğinde milli tipte örgütlenen Federal-İş (Genel Sendika) isimli bir sendika vardı. Fahri Başkan Demokrat Partiliydi, DP'nin Çankaya Ocak Başkanıydı; Samet Ağaoğlu ile de yakın ilişki içindeydi. 1950'li yılların başlarında Federal-İş'in çeşitli yörelerde 20-25 şubesi vardı. Federal-İş'e "Genel Sendika" da deniliyordu. Mahalli sendika sayısı ise yalnızca 5 dolayındaydı. Federal-İş,

DP'deki ilişkilerinden de yararlanarak, yasada sendika aidatlarının bordrodan kesilmesi uygulaması yokken, TCDD ile görüşerek anlaşma yoluyla bunu sağlamıştı. DP, Federal-İş'i açıkça destekliyordu.

Ömer Ergün Federal-İş ile bağlantı kurdu. "Federal-İş aşırı merkeziyetçi bir yapıydı. Fahri Başkan, tüzüğünü demokratikleştirme önerilerimizi kabul etmedi. Bu katı yönetim bizleri rahatsız etti. Diğer sendikalara mektup yazıp, bir federasyon çatısı altında birleşmeyi önerdim. DYP-İŞ 15 Aralık 1952 tarihinde böyle kuruldu. Kurucu sendikaların yöneticilerini davet edip bir yemek yedik. Ancak Federasyon'a para veren yoktu. Yük, Eskişehir Sendikası'nın omuzlarında kaldı. Genel Sendikayla mücadelede çalıştık. Bütün kongreleri dolaşıyorduk. Bütün bu çalışmalar sonucunda, 1954-1955 yıllarında Genel Sendika kendisini feshetti." Ömer Ergün, bu fesih kongresinde, Fahri Başkan'a bir hali hediye ettirdi. Ömer Ergün bu kongrede bir konuşma da yaptı.

Ö. Ergün bir süre Eskişehir iş mahkemesinde işçi üye olarak da görev üstlendi.

Ömer Ergün 1953 yılı Eylül ayına kadar sendika başkanlığını amatör olarak sürdürdü. Sendika başkanlığının yanı sıra, işyeri mümessil işçilik görevini de üstlenmişti. Bu tarihte TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreterliğine seçildikten bir süre sonra, 18 Mayıs 1954 tarihinde, işyerinden ayrıldı. Ömer Ergün, böylece, toplam 12 yılı aşkın bir süre TCDD'de çalıştı.

"1953-1954 yıllarında Eskişehir TCDD işyerlerinde 2 Amerikalı uzman tarafından bir iş değerlendirme yapıldı. İş değerlendirmesinin yapılmasına mümessil işçiler katılmadı. Uygulamaya geçilince bazı ücretlerin düştüğü görüldü. Tepki doğdu. Direniş yapıldı. İş durdurma oldu. İşyeri yöneticileri, mümessil işçileri aşır, doğrudan işçilerle toplantı yaptılar."

1952 yılında TÜRK-İŞ'in kurulması sonrasında Federal-İş de, DYP-İŞ de TÜRK-İŞ'e üyelik için başvurdu. DYP-İŞ'in üyelik başvurusu 10 Ağustos 1953 tarihinde kabul edildi. "Fahri Başkan'ın iddialı tavırları tepki çektiğinde, Federal-İş'in üyeliği gerçekleşmedi."

Ömer Ergün TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreterliği görevini üstlendiğinde "TÜRK-İŞ'in kasasında yalnızca 25 lira vardı. O tarihte TÜRK-İŞ'te 600 lira aylık alıyordum. Ceza paralarından para alındı, maaşlar öyle ödendi."

Ömer Ergün 1953 yılından 1986 yılına kadar aralıksız olarak TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreterliği görevini üstlendi, çok zor ve sıkıntılı dönemlerde TÜRK-İŞ'in mali sorunlarının çözümüne büyük katkıda bulundu.

Ömer Ergün, 1961 Anayasası uyarınca oluşturulan Cumhuriyet Senatosu'nda Cumhurbaşkanlığı kontenjanından 6 yılı aşkın süre görev yaptı.

TÜRK-İŞ'TEN YENİ BİR ATILIM: ARAŞTIRMA BİRİMLERİ TOPLANDI

TÜRK-İŞ 17. Genel Kurulunda alınan kararlar doğrultusunda Araştırma Merkezi'nin yeniden yapılandırılması çalışmaları sürdürülmektedir.

Uzun zamandır boş bulunan TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi Müdürlüğüne Gazi Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Oğuz Oyan'ın getirilmesinden sonra birimin yayın ve araştırma etkinliklerinin geliştirilmesi doğrultusunda yeni hedefler belirlenmiştir. Bu hedefler doğrultusunda üç ayda bir yayınlanacak Ekonomide Durum süreli yayınının Ekim 1996 içinde ilk sayısının çıkarılması, TÜRK-İŞ yılının 1997 başında yayına hazır duruma getirilmesi, gene Ekim 1996'dan itibaren ayda bir seçilmiş bir konuda kitapçık yayınlanması gibi hazırlıklar sonuçlanma aş-

masına getirilmiştir.

Yapılan ve yapılacak çalışmaların gereksinimler doğrultusunda yeniden tanımlanması, sınırlarının çizilmesi ve eşgüdümün sağlanması amacıyla Konfederasyonumuza bağlı Sendikaların araştırma birimlerinin veya yoksa yakın birimden bir temsilcinin görüşlerinin alınmasının yerinde olacağını düşünen TÜRK-İŞ Araştırma Müdürlüğü yeni bir geleneğin ilk taşlarını da koymuş bulunmaktadır. 27 Eylül 1996 günü TÜRK-İŞ merkezinde toplanan ilgili birimlerle 5 saat süren fikir alışverişleri sonucunda çok yararlı noktalara varılmış bulunmaktadır. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Sayın Şemsi Denizler'in açış konuşmasıyla başlayan bu toplantıda Konfederasyonun ve bağlı sendikaların araştırma ve yayın faali-

yetlerinin daha da etkinleştirilmesine yönelik temenni kararları düzeyinde kalınmamış, bunların yaşama geçirilmesi için somut hedefler belirlenmiş ve bilgi akışının sürekliliğinin sağlanması için çok önemli ortak görüşlere varılmıştır.

17 Sendikadan 21 temsilcinin, ayrıca Kamu İşletmeciliği Geliştirme Merkezi (KİGEM) adına 1 temsilcinin, TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinden ve diğer bürolardan (Sosyal Güvenlik, Çalışan Çocuklar, Teşkilatlanma) 6 temsilcinin, toplam olarak 28 kişinin katıldığı bu çok verimli toplantının üzerinde mutabakata varılan sonuçları aşağıda verilmektedir. Bu toplantıların arkasının getirilmesini ve sonuçlarının biran önce uygulamaya geçirilmesini diliyoruz.

TÜRK-İŞ Konfederasyonuna Bağlı Sendikalar Araştırma Birimleri Toplantısı Sonuçları

(27 Eylül 1996)

I- Çalışma Yöntemine İlişkin Olarak:

- Üye tüm sendikalarda araştırma birimi kurulmasının; birim kuruluncaya kadar TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinin mu-

hatap kabul edeceği bir sendikal araştırma sorumlusunun belirlenmesi;

- Konfederasyonun ve sendikaların araştırma birimleri arasındaki koordinasyo-

nun sağlıklı bir iletişim sistemine bağlanması, bilgi akışının kolaylaştırılması ve bilgişlem ortamında bir bilgi ağı (network)nın ve buna bağlı olarak bir veri merkezinin kurulması çalışmalarının başlatılması; "Sendikal Haberler Merkezi" projesinin desteklenmesi;

- TÜRK-İŞ'in internet sistemine geçmesi ve bundan üye sendikaları da yararlandırması;
- Araştırma birimleri ortak toplantısının 6 ayda bir gerçekleştirilmesi;
- Araştırmacıların eğitimi ve ilişkileri geliştirmeleri için yılda 2 defa 3'er günlük eğitim toplantıları düzenlenmesi;
- Üç ayda bir seçilmiş konular etrafında çalışma grupları toplanması;
- Konfederasyonun ve üye sendikaların yaptıkları ve yapacakları yayına dönük çalışmaların karşılıklı olarak duyurulması;
- TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinin yönlendirici ve organize edici bir konumda olması;
- Araştırma birimleri ile diğer birimler arasında yatay ilişkilerin geliştirilmesi; bu arada TÜRK-İŞ Basın Bürosuyla birlikte çeşitli görsel malzemelerin hazırlanmasına katkıda bulunulması; ayrıca kültür ve sanat etkinliklerinin geliştirilmesine ve koordinasyonuna destek verilmesi;
- TÜRK-İŞ'de bir uzmanlık kütüphanesinin oluşturulması; arşiv düzenlemesine ve arşive yönelik belgelerin seçimine ve korunmasına yönelik çağdaş tekniklere geçilmesinin desteklenmesi;
- Bir "Araştırma Fonu" oluşturulması için girişimlere başlanılması;

konularında mutabakat sağlanmıştır.

II- Araştırma ve Yayın Projelerine İlişkin Olarak:

- TÜRK-İŞ Yıllığı, 3 aylık Ekonomide Du-

rum Dergisi, aylık kitapçıklar gibi projelere destek verilmesi ve TÜRK-İŞ dergisinin zenginleştirilmesine katkıda bulunulması;

- Sendikaların üye profilini ortaya çıkaracak ortak bir çalışmanın başlatılması;
- İşgücü piyasasında yeni eğilimler üzerine alan araştırmasını da içeren bir çalışmanın yapılması;
- Güncel ve temel konularda kitapçıklar yayınlanmasına hemen başlanması;
- Ücretliler geçinme endeksinin hesaplanması;
- TÜRK-İŞ temelinde bir ücret serisi oluşturma olanaklarının zorlanması;
- Yayınlar için Konfederasyon ve Sendikalar dışından akademisyen desteğinin çok daha yoğun alınması;
- Sendikal Haberler Merkezi projesi kapsamında haftalık bir Sendikal Haberler Bülteni çıkarılmasının desteklenmesi;
- Sempozyum, panel, konferans, seminer biçimindeki toplantıların daha sık düzenlenmesi ve sonuçlarının kamuya duyurulması;
- Güncel sorunlara ve gelişmelere yönelik açıklamaların TÜRK-İŞ Genel Merkezi tarafından yapılması ve sendikalara gecikmeden duyurulması;
- Alternatif bir ekonomi stratejisi geliştirilmesi için çalışmaların başlatılması,

konularında görüş birliğine varılmıştır.

Yukarıdaki önerilerin, izleyen Başkanlar Kurulunun bilgisine sunularak Başkanlar Kurulu önerisi haline getirilmesi ve böylece uygulamanın etkinleştirilmesi ve hızlandırılması kararlaştırılmıştır.

Bir kaç aydır işçi hareketi-
nin gündeminde zorunlu
tasarrufla nemalarının ve ay-
rıca konut fonu tutarlarının iş-
çilere iadesi veya konut yapı-
mında kullanımı ile ilgili yo-
ğun talepler var. TÜRK-İŞ
yaptığı olağan ve olağanüstü
toplantılarda Kanemcilik! it-
hamlarını şiddetle reddeder-
ken esas kan emicilerin kim-
ler olduğunu ortaya koymak-
ta ve dolayısıyla dokuz on yıl-
dır havadan geçinmeye faiz-
lerle köşe dönmeye alışmışla-
rın Rantiyecilerin kolay ka-
zanç kapılarının kapatılma-
sını istemekte üretime ve ve-
rimliliğe ağırlık verecek yeni
politikalar izlenmesini ısrarla
talebetmektedir.

TÜRK-İŞ topluluğunun ülke
kalkınması ve yatırımın hız-
landırılması yönünden ortaya
koyduğu gerçekler gözardı
edilecek cinsten değildir. Eko-
nomi politikasını ellerinde bu-
lunduranlar bu yurtsever
davranışları değerlendirecek
yerde hınç almaya kin ve
nefret kusmaya yönelik dav-
ranışlar sergilemekte ve toplu-
mun çeşitli kesimleri arasında
uzlaşma ve barış sağlayacak-
ları yerde değişik kesimleri
birbirlerine düşürmek için
adeta yeni politikalar üretme
yarışına girmiş bulunmaktadır.

Bir zamanlar HÜR Teşeb-
büs Konseyleri kuranları böle-
rek parçalayarak siyasi çıkar
sağlamak isteyenler SIFIR
ZAMLA tuş edemediklerini
gözden çıkardıklarını söyleme
talihsizliği ile karşı karşıya bu-
lunmaktadırlar. Sel gider kum
kalır! biz geçmişte de bu tip
tehditlere göğsümüzü siper et-
mekten asla çekinmemiş bir
topluluğuz. Her neşilde olursa
olsun emeğin temsilcileri asla
dışlanamaz göz ardı tutula-
maz ve kendilerine basiretsiz-
ce ithamlar yöneltilemez.
Böyle davrananların sonu
hüsrandır.

Gerek Zorunlu Tasarruf ge-
reke toplu konut yapımı için
konut fonunda işçilerden ve
işverenlerden kesilerek birikti-

İYAK'IN TAM ZAMANI!..

rilen fonlar bizi on beş yirmi
yıl gerilere götürdü. 1965-
1975 yılları arasında TÜRK-İŞ
topluluğunun üzerinde ittifak-
la durduğu ve yasalaşmasını
istediği hususlardan birisi ve
bana göre en önemlisi İYAK
kısaca adı ile bilinen İşçi Yar-
dımlaşma Kurumunun kurul-
masını sağlayacak çalışmaların
hayata geçirilmesiydi. TÜRK-İŞ'in unutulmaz lideri
DEMİRİSOY'un sağlığında bu
alandaki Millet Meclisinin iki
yasama döneminde önemli
çalışmalarda yapılmıştı.

1965-1969 arasında kanun
teklifi Meclis komisyonlarına
intikal etmiş ve yirmi bir mad-
desinde kabul edilmişti. Hem
de DPT'nin başlangıçtaki
olumsuz mütalaası Prof. Nev-
zat Yalçıntaş tarafından Mec-
listen geri istenerek olumlu
hale dönüştürülmüştü.

1969-1973 yılları arasında
da Enver Turgut arkadaşımı-
zın çabaları ile yeniden ele
alınmış fakat maalesef ger-
çekleştirilememiştir. İYAK'ın
hikayesi bir yazıya sığmaya-
cak kadar uzundur. Şimdiki
kuşak hatırlarını bilemem fa-
kat biz teklifi Meclis başkanlı-
ğına verdiğimiz gün mensu-
bu bulunduğumuz Partinin
Yüksek haysiyet divanı baş-
kanı tarafından Türkiye'ye
proletarya diktatörlüğü getir-
mekle itham edilmiş ve gu-
rupta yaptığımız dillere des-
tan bir savunmayla gerekli
cevabı vermiştik.

Bizim konuşmamız üzerine
söz alma ihtiyacını duyan za-
manın çalışma Bakanı Sayın
Ali Naili Erdem'le Başbakanı
Sayın Demirel bizi teyit eden
konuşmalar yapmışlar ve
umutlarımızı arttırmışlardı.
Aradan geçen bunca yıla
rağmen İYAK gerçekleştirile-
medi. Şimdi bana göre tam
zamanıdır. TÜRK-İŞ'in başında
davranışları Merhum Demir-
soy'u andıran yürekli bir baş-
kan ve kaynak ihtiyacı içinde
kıvrıran bir hükümet var.
İyak gerçekleşirse OYAK gibi
ayakta duracak hem konut
yapımına katkı sağlayacak
hemde işçinin ekonomik sıkın-
tılarını hafifletecek emeklile-
rin durumunu düzeltebilecek
bir kuruluş gerçekleştirilmiş
olacaktır. EMEĞİN temsilcileri
ANAYASA ve Yasalarda ya-
pılması gereken düzenlemele-
ri unutmadan İYAK konu-
nu da ele almalı ve bir za-
manların ortak idealini haya-
ta geçirmelidirler. Benden ha-
tırlatması. Geçiş dönük
önemli bir hizmeti gerçekleşt-
rirsek ONURU mevcut yöneti-
cilerin olacaktır...

TES-İŞ'E ZİYARET

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 10-11 Ağustos 1996 günü yapılan Olağanüstü Genel Kurul sonunda yönetime seçilen Tes-İş Sendikası Yönetim Kurulu'nu 18 Eylül 1996 günü ziyaret etti. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Sekreter Şemsi Denizer, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve Genel Teşkilat Sekreteri Sabri Özdeş'in katıldığı ziyarette Yönetim Kurulu Tes-İş Sendikası Başkanlığı'na seçilen Mahmut Özönur ve Yönetim Kurulu üyelerini kutladılar ve başkanlar dilediler.

Şeker-İş Başkanlar Kurulu TÜRK-İŞ'te toplandı

Şeker-İş Sendikası Başkanlar Kurulu TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde toplandı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'ın da katıldığı toplantının açılışında bir konuşma yapan Şeker-İş Genel Başkanı Ömer Çelik şu görüşlere yer verdi:

"Önümüzde, sendikal mücadele açısından zorlu bir dönem daha bulunmaktadır. Bildiğiniz gibi 1997 yılında kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin pek çoğu yenilenecektir. Bizim de 16. Dönem Toplu İş Sözleşmemizin yürürlük süresi de 31 Ocak 1997 tarihinde sona erecektir. Bu dönem sözleşme görüşmelerine erken başlama görüşü ağırlık kazandığından, hazırlık çalışmalarına bir an önce geçilmiştir. Bu amaçla Genel Merkezimizce şube görüşleri alınmak üzere anket formların hazırlanarak şubelerimize gönderilmiş, şubelerimizden gelen öneri ve görüşlerin tek tek dökümü yapılarak raporumuzda sizlerin incelemelerinize sunulmuştur. Bu Başkanlar Kurulu Toplantımızda gerçekleştirilecek çalışmalar neticesinde '17. Dönem Toplu İş Sözleşmesi Tasarı ve Teklif Paketi' oluşturulacaktır."

TÜRK METAL ve MESS SÖZLEŞME İMZALADI

Türk Metal Sendikası ile MESS'e bağlı işyerlerinde çalışan 75 bin işçi için yapılan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri anlaşmayla noktalandı. İmzalanan sözleşme ile işçi ücretlerine birinci altı ay için % 45, ikinci altı ay için % 35, üçüncü ve dördüncü altı aylar için ise gerçekleştirilecek enflasyon oranında artış sağlandı.

Bu oranlar ile, bu işyerlerinde çalışan işçilerin ortalama ücretleri 1996 yılı için 40 milyon, 1997 yılı için ise yaklaşık 54 milyon oldu.

EYLÜL'96 GIDA HARCAMASI...

- Eylül ayı ile birlikte temel gıda fiyatlarındaki artış hızlandı.
- Dört kişilik ailenin Eylül'96 ayında yapması gereken gıda harcaması tutarı 19 milyon 33 bin lira.
- Bir önceki aya göre artış oranı yüzde 6.4
- Fiyat artışlarının aile bütçesine getirdiği bir aylık ek yük 1 milyon 146 bin lira.

- Sebze fiyatlarındaki artışa rağmen, meyve fiyatlarındaki gerileme aylık artış oranını bu ayda frenlemeye devam etti.
- Gıda yanısıra yapılması gereken kira, ulaşım, giyim sağlık ve eğitim gibi harcamalarda dikkate alındığında, çalışanların yaşam mücadelesini sürdürmesi giderek zorlaşıyor.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak sürekli olarak yapılan piyasa belirlemeleri; dört kişilik ailenin sağlıklı beslenmesini sağlayacak gıda maddelerini satın almak için yapılması gereken harcama tutarındaki artışın Eylül 1996 ayında hızlanarak sürdüğünü ortaya koydu.

Yetişkinlerin ihtiyaç duyduğu kalori miktarı ile çocuklar için yaşlarına göre gerekli miktarlar Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılan bilimsel çalışmalar sonucu ortaya kondu. Bu bilimsel veriler esas alınarak farklı yaş grupları itibarıyla oluşturulan gıda harcama kalıbına göre, dört kişilik ailenin Eylül'96 ayında yapması zorunlu asgari harcama tutarı, bir önceki ay ve bir önceki yılın aynı ayı itibarıyla aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Görülebileceği üzere, temel gıda maddelerindeki fiyat değişimlerine bağlı olarak sağlıklı ve dengeli beslenebilmek için yapılması zorunlu aylık gıda harcaması tutarı yüzde 6.4 oranındaki artış ile Eylül'96 ayında 19 milyon sınırını aştı. Bir önceki ay 17 milyon 291 bin lira olan dört kişilik ailenin gıda harcaması tutarı, uygun mevsim koşulları devam etmesine karşın, artış eğilimini bu ay da sürdürdü ve böylece aile bütçesine 1 milyon 146 bin liralık ek bir yük geldi.

Son bir ay içinde, özellikle petrol ürünlerine iki kez yapılan

zammın piyasaya yansımaları yanı sıra mevsim değişikliğinin de etkisiyle, fiyat artışlarının önümüzdeki aylarda hızlanarak devam edeceği beklentisini doğrulamaktadır.

Bazı temel gıda maddelerinde bir ayda gerçekleşen fiyat değişiklikleri şu oranda gerçekleşti: Süt yüzde 40, sebze yüzde 17.5, bal yüzde 16.7, ayçiçek yağı yüzde 5.8, peynir yüzde 5.5. Buna karşılık mevsim meyvelerinin piyasaya çıkması ile birlikte meyve fiyatlarındaki gerileme bu ay da sürdü. Meyve fiyatlarındaki düşüş oranı yüzde 8.5 olarak tespit edildi. Kuru fasulye, nohut, mercimek gibi bakliyat ürünlerinin fiyatlarında ise bu ay da bir değişiklik olmadı.

Gıda yanısıra yapılması gereken kira, ulaşım, giyim, sağlık gibi harcamalar, özellikle Eylül ayında açılan okullar nedeniyle aile bütçesinden eğitim ve ulaşım daha fazla pay ayrılması zo-

runluluğu da dikkate alındığında, çalışanları kuşatan yaşam koşullarının ağırlığı ortaya çıkmaktadır.

Son dönemde özellikle temel gıda fiyatlarında görülen fiyat artışları, iktidarda bulunan "Refah-yol Hükümeti"nin de, uyguladığı ekonomik politikalarla, başta işçiler olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli kesimlerin ekonomik durumlarını iyileştirici bir düzenleme yapamayacağını ortaya çıkarmaya başladı. Ücretli çalışanlar ve emeklileri için önemli olan husus, elde edilen gelirin satın alma gücü, diğer bir ifade ile kendileri ve aileleri için bu gelirle çarşıdan ne alabildikleridir. Kamu çalışanlarının maaşlarına yapılan yüzde 50 oranındaki zammın, emekli maaşlarında da benzeri artışlar yapılmasına, asgari ücretin yeni belirlemeyle net 11 milyon lira olmasına rağmen, geçim koşulları süregelen fiyat artışlarına bağlı olarak giderek ağırlaşmaktadır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL.)

	Eylül'95	Ağustos'96	Eylül'96
Yetişkin işçi	4.071.000.-	6.217.000.-	6.502.000.-
Yetişkin kadın	2.413.000.-	3.772.000.-	4.018.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	3.064.000.-	4.922.000.-	5.182.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	1.859.000.-	2.976.000.-	3.331.000.-
	11.407.000.-	17.887.000.-	19.033.000.-

EKONOMİK GÖSTERGELER

EKONOMİK BÜYÜME

(1987 Yılı Sabit Fiyatlarıyla)	1994	1995	1996	Değişim (%) (1996/95)
GSMH (Yıllık)	-6.1	8.0	-	
GSMH (Birinci çeyrek)	4.1	-0.3	12.2	
GSMH (İkinci çeyrek)	-9.7	12.6	8.6	
GSMH (Üçüncü çeyrek)	-8.7	10.0		
GSMH (Dördüncü çeyrek)	-6.9	8.0		

DIŞ TİCARET DENGESİ (Ocak-Şubat, mn\$)

İhracat	-1.279	-2.408	88.2
İthalat	3.100	3.406	9.9
İhracat / İthalat (%)	-4.379	-5.814	32.8
	70.2	58.6	

CARİ İŞLEMLER DENGESİ (Yıllık)

(Ocak)

2.631	-2.339	277
	608	

BÜTÇE DENGESİ (Trilyon TL.)

(Ocak-Temmuz)	-56	-103	-564	447.6
Gelirler	353	706	1349	91.0
Harcamalar	409	809	1913	136.5

İÇ BORÇ STOKU (Trilyon TL.)

(1994 ve 95 yılsonu; 1996 Ağustos)	799	1361	2490
------------------------------------	-----	------	------

DIŞ BORÇ STOKU (Milyon \$)

(1994 ve 95 yılsonu; 1996 Ağustos)	65.601	73.278	72.093
------------------------------------	--------	--------	--------

TESVİKLİ YATIRIMLAR (Trilyon TL.)

(Ocak - Temmuz)	106	351	1036	194.8
-----------------	-----	-----	------	-------

YABANCI SERMAYE İZİNLERİ (Milyon \$)

(Ocak - Ağustos)	1.445	1035	-28.4
------------------	-------	------	-------

FİYAT ARTIŞI (Yüzde)

(Ağustos itibariyle yıllık)

DİE Toptan	126.5	76.2	79.0
DİE Tüketici	108.0	83.3	81.9

TÜRK-İŞ GIDA ENDEKSİ (Eylül itibariyle)

Aylık Gıda Harcaması (Bin TL.)	5.748	11.407	19.033
Yıllık Değişim (yüzde)	127.6	98.5	66.9
Aylık Değişim (yüzde; Eylül/Ağustos)	17.2	6.2	6.4

PARASAL BÜYÜKLÜKLER (Milyar TL.)

30 Aralık 1994	29 Aralık 1995	29 Ağustos 1996
-------------------	-------------------	--------------------

Emisyon	120.212	223.934	363.502
Para Arzı (M3)	681.208	1.353.195	2.280.316
Toplam Mevduat	557.499	1.119.755	1.896.288
Kredi Stoku	714.497	1.567.991	2.375.727
Döviz Mevduat Hesabı (Milyon \$)	28.122	37.105	39.213

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ	Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 ANKARA Tel: 433 31 25-26-27-28-29 Fax: 433 68 09 - 433 85 80	18	DOK GEMİ-İŞ 14 Genel Bşk.: NAZİM TUR Küçükpiyalı Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa / İSTANBUL Fax: 237 39 89
1	TARIM-İŞ 01 Genel Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Bankacı Sokak No. 10 Tel: 419 04 56 (6 Hat) Kocatepe / ANKARA Fax: 419 38 47	19	TÜRKİYE YOL-İŞ 15 Genel Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel: 342 22 40-51 Fax: 341 27 05
2	ORMAN-İŞ 01 Genel Bşk.: SELAHATTİN GÜNGÖR Atağ Sok. Selam Ap. No. 1/5-10 Tel: 431 28 96 Yenışehir / ANKARA Fax: 434 12 67	20	TES-İŞ 16 Genel Bşk.: MAHMUT ÖZONUR Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel: 212 65 10 (20 Hat) Fax: 212 65 52
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ 02 Genel Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7 / 4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	21	TEZKOOP-İŞ 17 Genel Bşk.: MUSTAFA BONCUKLU Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel: 318 39 79-86 Fax: 318 39 88
4	GENEL MADEN-İŞ 02 Genel Bşk.: ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel: (372) 251 32 04 ZONGULDAK Fax: 253 66 35	22	TÜRK KOOP-İŞ 17 Genel Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax: 229 58 36 Tel: 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA
5	PETROL-İŞ 03 Genel Bşk.: BAYRAM YILDIRIM Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Tel: (216) 391 66 67 Üsküdar / İSTANBUL Fax: 391 66 78	23	TÜMTİS 18 Genel Bşk.: SABRİ TOPÇU İnkılap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 Fax: 588 26 20
6	TEKGIDA-İŞ 04 Genel Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: (212) 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax: 278 95 34	24	DEMİRYOL-İŞ 19 Genel Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel: 231 80 30-31 ANKARA Fax: 231 80 32
7	ŞEKER-İŞ 05 Genel Bşk.: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax: 425 92 58	25	TÜRKİYE DENİZCİLER 20 Genel Bşk.: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax: 244 52 21
8	TEKSİF 06 Genel Bşk.: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Tel: 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 425 78 26	26	HAVA-İŞ 21 Genel Bşk.: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax: 571 90 51 Tel: (212) 660 14 95 - 99 Bakırköy / İSTANBUL
9	DERİ-İŞ 07 Genel Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax: 528 62 07 Tel: 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	27	LİMAN-İŞ 22 Genel Bşk.: HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel: 231 74 18 Fax: 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
10	AĞAÇ-İŞ 08 Genel Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel: 229 53 95 - 229 08 27 Fax: 231 52 19 Sıhhiye / ANKARA	28	TÜRKİYE HABER-İŞ 23 Genel Bşk.: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No: 38 Tel: 431 90 44-45 Yenışehir / ANKARA
11	SELÜLOZ-İŞ 09 Genel Bşk.: MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel: (262) 321 18 99 İZMİT Fax: 321 34 51	29	SAĞLIK-İŞ 24 Genel Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Tel: 231 80 45 Fax: 230 23 96 Anıttepe / ANKARA
12	BASIN-İŞ 10 Genel Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Tel: 230 29 08 - 229 85 65 Fax: 229 43 15 Sıhhiye / ANKARA	30	TOLEYİS 25 Genel Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax: 530 72 99
13	BASİSEN 11 Genel Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: (212) 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 252 38 35	31	TÜRK HARB-İŞ 26 Genel Bşk.: İZZET ÇETİN İnkılap Sokak 20 Tel: 417 50 97-98-99 Kızılay / ANKARA
14	BASS 11 Genel Bşk.: TURGUT YILMAZ Menekşe 2 20/19 Tel: 418 89 09 - 418 49 57 Fax: 418 36 93 Kızılay / ANKARA	32	TGS 27 Genel Bşk.: ZİYA SONAY Basın Sarayı Kat: 2 Fax: 511 48 17 Tel: (212) 514 06 94-96 Çağaloğlu / İSTANBUL
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ 12 Genel Bşk.: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Tel: 419 58 30 - 34 Fax: 425 13 35 Küçükcesat / ANKARA	33	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ 28 Genel Bşk.: EFENDİ GÜVERCİN Yeni Selim Paşa Sokak No: 62 Tel: 513 82 54-55-56 Fax: 513 93 68 Aksaray / İSTANBUL
16	KRİSTAL-İŞ 12 Genel Bşk.: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçırağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) Taksim / İST. Fax: 251 95 79	34	TÜRK-SEN Genel Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel: (0.392) 227 24 44 Fax: (0.392) 228 78 31 Lefkoşe / KKTC
17	TÜRK-METAL 13 Genel Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel: 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax: 229 77 14	35	HÜR-İŞ Genel Bşk.: ÖZAY ANDIÇ 21 Okullar Yolu Kızılay Mah. Tel: (0.392) 228 24 56 Lefkoşe / KKTC